

Ponedjeljak, 24. novembar 2008.

Svedok Reynaud Theunens

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9.08 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je predmet *IT-06-90-T Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Pretresno Veće obaveštava stranke da iz više razloga nećemo zasedati u četvrtak, i koliko sam ja shvatio, to će nekim advokatima Odbrane ići na ruku, naročito da -- evo sada vas o tome obaveštavam. Gospodine Waespi, pre nego što počnemo, vi se sigurno sećate da Pretresno veće ne želi da bude previše opterećeno dokaznim predmetima, pa zbog toga, ne znam šta sada smerate, ali naravno, smernice Pretresnog veća bile su da se u spis uvrste samo oni dokumenti koji se spominju u glavnom ispitivanju. Naravno, to ne znači da se ne može -- možda jedan kratki popis dokumenata koji su ovlaš spomenuti ponuditi bez svedoka. Ali, to bi strvarno trebalo da bude veoma ograničeno, ako vam je to jasno.

TUŽILAC WAESPI: Da, časni Sude. U stvari, ja ću sada pokušati da uvrstim nekoliko preostalih dokumenata, mislim da ih je oko 12, a ako nakon toga preostane još nekoliko, to ću ponuditi na uvrštenje bez svedoka, ali videću kako će to ići.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tome. Gospodine Theunens, podsećam vas da ste i dalje vezani svečanom izjavom koju ste dali na početku svedočenja. Gospodine Waespi, molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

svedok: Reynaud Theunens

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WAESPI - NASTAVAK

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Dobro jutro, gospodine Theunens.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Dobro jutro, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da završimo sa temom obaveštavanja, i to sa četiri dokumenta. Prvi je broj 1998 po Pravilu 65 ter. A to je dokument, dnevni izveštaj, do 19.00 časova, za 6. avgust, od pukovnika Ivana Zelića. Pre svega, možete li da nam kažete ko je Ivan Zelić?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, pukovnik Ivan Zelić je pomoćnik komandanta za političke poslove o političkim pitanjima u splitskom vojnom okrugu.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na stranu 3, i mislim da je druga strana na B/H/S verziji. I citiram od sredine te strane: „Sam ulazak naših pripadnika i odnos prema civilima bio je odgovarajuć i na zahtevanom nivou. Međutim, odnos naših pripadnika prema zatečenoj imovini bio je katastrofalan. Odmah po ulasku, počelo je sa uništavanjem zgrada i nekontrolisanim skupljanjem ratnog plena, ali već su u grad ušle jedinice vojn epolicije, koje su zaposle glavne punktove i onemogućavaju dalje uništavanje i razaranje imovine.“ U čemu je značaj ovog dokumenta, kada je reč o obaveštenju, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovaj dokument, kao i svaki dokument koji smo do sada videli, ne treba gledati izolovano, i pre nego što odgovorim na ovo pitanje, želeo bih da se nadovežem na moje svedočenje u petak, kada su mi postavljena pitanja u sudu o mogućim razlozima zbog kojih je general Tolj izdao uputstva, mislim da je to bilo 1. ili 2. avgusta 1995. godine, za vreme ili posle operacije *Ljeto*, da se crkva u Glamoču ne sme zapaliti. Ja sam predstavio ono što sam u mom svedočenju opisao kao najverovatniju opciju tokom mog svedočenja, očigledno, ja nisam analizirao niti komentarisao to uputstvo Tolja u ratnom dnevniku ili i operativnom dnevniku, mom izveštaju, jer je to bila samo jedna izolovana informacija. Analiza nije pokušaj da se izvedu zaključci iz jednog ili dva reda u nekom dokumentu, već se tu radi o pokušaju razlikovanja ili ustanovljavanja obrazaca i trendova. U svetlu toga, u petak je zaključeno da moj komenatr ili – ono što sam opisao da je to najverovatnija opcija, da je to nešto van mog područja ekspertize, ili da možda čak tu nije bilo neutralnosti. Ja mislim da je ovo važno poitanje. Jer kao profesionalni obaveštajni analitičar, jedna od stvari koju naučite jeste da budete oprezni sa pristrasnošću, a svi smo mi pristrasni. Mi smo pristrasni zbog toga u kom smo delu sveta rođeni, zbog obrazovanja koje imamo, ljudi s kojima smo se susreli, zbog ljudi koji su na naš izvršili uticaj. Najvažnije je biti toga svestan, i pokušati preduzeti mere protiv toga. Obaveštajni analitičari su obučeni za to, barem oni koje ja znam. I jedan od osnovnih stvari u vezi s time je knjiga *Psihologija obaveštajne analize*, koju je napisao Richard J. Hoyer. Da se vratimo dakle na ovo pitanje, ovaj dokument ne može da se analizira izolovano. Ovde imamo pomoćnika komandanta za politička pitanja, koji svog nadređenog po profesionalnoj liniji, generala Tolja, obaveštava o situaciji u Kninu 6. avgusta. Iz beležaka u ratnom dnevniku i drugih informacija koje su spomenute na strani 127 mog izveštaja, znamo da su 4. i 7. gardijska brigada ušle u Knin ujutru 5. avgusta, i da su onda zauzele celi grad. Izveštaj pomoćnika komandanta za politička pitanja je koristan, ali to nije i jedini izvor informacija za operativnog komandanta, kako bi saznao šta se dešava. Mi znamo da on mora da bude svestan situacije. On je informisan i putem

drugih kanala. Na primer, vojna policija i komandanti 4. i 7. gardijske brigade, kada su oni komandanta obavestili o nivou sprovođenja u delo naređenja koje su primili.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine predsedavajući, ako mogu da uložim prigovor, prigovora na način na koje je postavljeno pitanje. Mislim da je ovako otvoreno pitanje dovelo do odgovora u kojem je svedok, zapravo, pozvan da da dugačak odgovor u izvesnoj meri čak i govor na početku. Ako možemo da fokusiramo ispitivanje kako bi se dobili fokusirani odgovori od ovog svedoka, to bi bio moj prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je ovo sasvim u redu način da se ekspert ispituje o dokumentima. Mislim da je svedok, za ovaj konkretni incident, želeo da se osvrne na komentar koji je iznešen u petak. Zbog toga je verovatno došlo do tako dugog odgovora.

SUDIJA ORIE: Da. Istovremeno, ukoliko posotoji bilo koji razlog da se vratimo na ono što je svedok ranije u svom svedočenju rekao, onda molim vas da ga vi navodite. I, pre svega, pitanje je bilo da li -- koja je relevantnost ovog dokumenta, koji je njegov značaj, i to značaj u smislu dobijanja obaveštenja. Gospodine Waespi, molim vas da malo više fokusirate vaša pitanja u onoj meri u kojoj je to moguće, jer ima nečega u tome što gospodin Mišetić kaže, iako ne u tolikoj meri da bih vas sada ja prekinuo, ali vas pozivam da vam pitanja budu što je moguće više fokusirana.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1132.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1132 je usvojen u dokazne predmete.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na sledeći dokument, a to je broj 2304 po Pravilu 65 ter. Ovo je dokument od 10. avgusta 1995. godine, i to je jedan sveukupni izveštaj o sigurnosnoj situaciji zone odgovornosti operativne grupe Sever, i dolazi od pomoćnika komandanta SIS-a za operativnu grupu Sever, Željka Pavića. Videli smo i ranije ovog autora. Možete li opet da nam kažete ko je on?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, Željko Pavić je, kao što možemo da vidimo na strani 10 u izveštaju, je pomoćnik komandanta za SIS, a to je skraćena za sigurnost i

inofirmaciju u operativnoj grupi Sever, a operativna grupa Sever je jedna od četiri operativne grupe koja i dalje postoji u trenutku pisanja izveštaja, u okviru splitskog vojnog okruga. Glavne jedinice OG Sever su 4. gardijska brigada i 7. gardijska brigada. I druge jedinice su uključene, a to može da se nađe na strani 101 u engleskoj verziji, i strani 106 u mom izveštaju, u drugom delu.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na stranu 7 u engleskoj verziji, i stranu 3 na B/H/S-u. U engleskoj verziji je to pri vrhu strane. I citiram: „Kada su pripadnici hrvatske vojske ušli u grad Knin, neki od njih nisu se ponašali na civilizovan način. Uništavali su prodavnice i tenkovima vozili po automobilima.“ Sledeći citat je na strani 9 engleske verzije: „U skladu sa naredbom komandanta splitskog vojnog okruga – general pukovnika Ante Gotovine. Oficiri vojne policije treba da pregrupušu svoje snage i da dodele dovoljno vojnih policajaca da osiguraju gore navedena skladišta.“ Da li to potvrđuje ili ne potvrđuje ono što ste nam vi rekli o podređenosti vojne policije u petak?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, časnici Sude, vidimo da – o tome se govori u mom izveštaju, u engleskoj verziji u drugom delu. To su strane u engleskoj verziji od 206. do 223. Govorio sam upotrebi vojne policije u splitskom vojnom okrugu za vreme i posle operacije Oluja. Iz dokumenata koje sam pregledao, može da se zaključi da se pre 9. avgusta, vojna policija uglavnom koristila za borbene zadatke a za redovne – za redovne zadatke vojne policije, oni su bili potčinjeni operativnom komandantu. Komandantu vojnog okruga generalu Gotovini ili komandantu operativne grupe. A posle 9. avgusta, 9. 10. avgusta, vidimo da su snage vojne policije iz 72. i 73. batavljona vojne policije, sve više i više korišćene za ono što bih opisao kao tradicionalne zadatke vojne policije, odnosno, zadatke uključene u član 10 Pravilnika o vojnoj policiji iz 1994. godine, a to je dokazni predmet Tužilaštva broj P880. I da, ovaj unos, ovde piše šta tu piše. A to je da general Gotovina može da izdaje naređenja o redovnim zadacima vojne policije. Isto tako bih da skrenem vašu pažnju na jedan unos koji nije spomenu gospodin Waespi, na 4. strani u engleskoj verziji. Ovo je jedan sveukupan izveštaj, dakle ne samo dnevni izveštaj koji pokriva samo 24 sata, nego ponašanje i razvoj događaja za vreme i nakon operacije *Oluja*. I u engleskoj verziji, na 4. strani, možete da vidite tačku 3, Odnosi i problemi sa UNCRO-om, gde autor izveštaja kaže – čitam iz izveštaja: „Tokom operacije, 11 stranih novinara, koji su pokušali da uđu u zonu operacija operativne grupe Sever, poslati su natrag sa kontrolnih punktova vojne policije na više mesta.“ Mislim da je to važno u svetlu mog prethodnog iskaza.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: To je izgleda na strani 2 ili 3 u engleskoj verziji, pre nego na strani 4, zar ne?

SVEDOK THEUNENS: Gospodine predsedavajući, u redu, na desnoj strani monitora vidim prvu stranu, sledeća bi trebalo da bude sažetak operacije i koordinacije sa SIS oficirima.

SUDIJA ORIE: Da. To bi trebalo da bude – ja – ovde imamo odnosi i veze sa UNCRO-om koji se, meni, pojavljuje na dnu strane 2. Samo za one koji će kasnije da konsultuju zapisnik. Molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Ispraviću to. Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Ne čujem prigovore. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, moram da napravim ispravku za zapisnik. Prošli dokazni predmet, to je bio dokument broj P01998 po Pravilu 65 ter, treba da bude dokazni predmet Tužilaštva broj P1133. Trenutni dokazni predmet, dokument broj P02304 po Pravilu 65 ter, postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1134.

SUDIJA ORIE: Stavljeno je u zapisnik šta je predmet Tužilaštva broj P1133, i to je već usvojeno u dokazne predmete. Dokazni predmet Tužilaštva broj P1134 je usvojen u dokazne predmete.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Hteo bih da pređem na dokument broj 5796 po Pravilu 65 ter. I pre svega, hteo bih usmeno da prebacim ovaj dokument na 65 ter listu, jer još uvek nije tamo.

SUDIJA ORIE: Da. – Mislim da je uputstvo Pretresnog veća bilo da ako postoje neki prigovori – da ako nema prigovora na usvajanje u spis, to se razume kao i da nema prigovora protiv dodavanja istog dokumenta na 65 ter listu. Tako da se nećemo baviti odvojeno time, makar ne sa ovim svedokom. Molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je izveštaj od 9. avgusta 1995. godine, od pukovnika Mirka Klavića upućeno general pukovniku Ante Gotovini. I u prvom pasusus on govori o „zoni odgovornosti 142. domovinskog puka, da dolazi do upadanja vojnih i civilnih osoba u njihovu zonu odgovornosti iz pravca Drniša. Nakon ovoga sledi upadanje u kuće, paljenje, rušenje, te odvoženje vojne tehnike i drugih materijalnih sredstava, što naši vojnici na svojim pozicijama nisu objektivno bili u mogućnosti i stanju da spreče. Slične stvari, bez paljenja, dešavaju se i tokom 7. i 8. avgusta.“ Da li to potvrđuje ili ne potvrđuje ono što ste nam ranije rekli o obaveštavanju komandanta splitskog vojnog okruga?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Potvrđuje, časni Sude, i hteo bih da dodam da smo suočeni sa jednim konkretnim problemom zbog ovih lokacija: Miočić, Biočić i Kričke su mali zaseoci odmah istočno od puta Drniš – Knin, i koliko sam ja shvatio karte razmeštanja jedinica i zonu odgovornosti, ovo je granica zone odgovornosti OG Šibenik, ili operativne grupe Šibenik,

izvinjavam se. 142. domovinski puk pripada OG Šibenik, što je sa zapadne strane, a onda je tu i operativna grupa Sinj, koja se nalazi sa istočne strane, kojoj pripada 6. domovinski puk. Prema tome, komandant 6. domovinskog puka se žali svom nadređenom, komandantu splitskog vojnog okruga, o problemu koji je zapazio u svojoj zoni odgovornosti, a koji stvaraju pripadnici jedne susedne jedinice. Granice između zona odgovornosti u vojsci mogu da budu problematične, pogotovu ako nisu jasno vidljive, a to se dešava ne samo tokom sprovođenja operacija, nego i nakon toga, odnosno, kada se konsoliduje kontrola nad određenim područjem.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, pre nego što nastavite, vi kažete da se on ovde žali na probleme koje su stvorili pripadnici susedne jedinice. Zar on ovde ne spominje vojna i civilna lica? Jer pre nego što nastavite, ono što nam sada govorite je čisto -- da li su se vojnici iz drugih jedinica mešali ovde, ili se tu radilo o vojnim i civilnim osobama?

SVEDOK THEUNENS: To je tačno, časni Sude. Tu se radi o vojnim i civilnim osobama. Međutim, opet, na osnovu drugih dokumenata koje sam pregledao, kao i na osnovu doktrine, vojni komandant odgovoran je za svoju zonu odgovornosti. Kada smo govorili o planu sigurnosti u petak, tamo su data uputstva o kontroli prilaza civila. Koliko ja shvatam vojnu doktrinu i druge dokumente koje sam pregledao, tada, u toj ranoj fazi, vojni komandant je nadležan i on mora da koristi svoja sredstva, svoje jedinice, vojnu policiju. Ako postoji civilna policija, on mora da koordiniše njom, kako bi sprečio ljude koji nisu ovlašćeni da budu prisutni u njegovoj zoni odgovornosti, da spreče da uđu u njegovu zonu odgovornosti. Jer, civili mogu biti bilo ko. Mogu da budu raseljene osobe koje žele da se vrate kući. Mogu da budu ljudi koji dolaze iz nekih drugih mesta sa zločinačkim motivima. Mogu da budu pripadnici neprijateljskih snaga koji su zaostali i hoće da stvaraju probleme. Prema tome, ono što hoću da kažem, jeste da je i te kako u interesu vojnog komandanta da ostvari što je moguće veći nivo kontrole u svojoj zoni odgovornosti. Činjenica da komandant 6. domovinskog puka o tome govori generalu Gotovini daje naznake da on očekuje da je general Gotovina neko ko njemu može da pomogne da reši taj problem.

SUDIJA ORIE: Gde nalazite te naznake?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ovaj dokument, ovaj izveštaj se zasniva na listi adresa koje su upućene komandantu splitskog vojnog okruga, general pukovniku Ante Gotovini, kao što možemo da vidimo na naslovnoj strani, gornji desni ugao na ekranu.

SUDIJA ORIE: Da, vidim to. Međutim, da li je tu blo nekih jasnih očekivanja, molim vas da mi pomognete oko toga, ili se pak samo radilo o izveštavanju?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, u vojsci, referisanje se vrši sa konkretnim ciljem. Zbog toga postoje određene forme izveštaja, i zbog toga su data uputstva o čemu treba da se izveštava.

Ukoliko komandant 6. domovinskog puka prenosi svoje informacije generalu Gotovini, on to čini sa određenim ciljem. U protivnom, pretpostavljam da bi bile i druge teme o kojima bi on mogao da kontaktira generala Gotovinu. Komandant 6. domovinskog puka zna da je on odgovoran generalu Gotovini za situaciju u svojoj zoni odgovornosti. To je nešto što možemo izvedemo iz doktrine, ali i iz ranijih dokumenata ili naredbi koje smo ovde videli, gde viši komadanat, u polednjem pasusu naređenja, obično kaže da smatra one kojima je upućeno dopis, odgovornim za izvršenje tog naređenja. Prema tome, komandant 6. domovinskog puka zna da Gotovina, izvinite, general Gotovina, da će ga pozvati na odgovornost za situaciju u njegovoj zoni odgovornosti. Komandant 6. domovinskog puka oseća, ili smatra da ukoliko nije u stanju da održi red u svojoj zoni odgovornosti, zbog problema koji su stvoreni, kako sam opisao zbog dolaska vojske i civila iz zone odgovornosti 142. domovinskog puka. Prema tome, bar iz vojne perspektive, logično je da on traži pomoć putem izveštaja svom nadređenom komandantu.

SUDIJA ORIE: Ili on izveštava da je uradio sve što je mogao i da nije uspeo da održi stvari pod kontrolom. Ne vidim nigde da je rekao, Molim vas pomozite mi ili – i vi kažete da se sve to podrazumeva i da je logično, rađe nego ...

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ako pogledate prvi deo izveštaja, ja imam jedan deo gde se govori o planiranju i sprovođenju komandnih operacija. Govorili smo o značaju da komandant bude svestan situacije, komandant mora da zna šta se događa u njegovoj zoni odgovornosti. Ne radi se samo o razmeni saznanja. Inoformacije koje se razmenjuju moraju da služe nekom cilju, jer, rukovođenje i komanodvanje je jedan proces, a to znači da postoji stalni tok naređenja, a da bi -- se ta naređenja mogla izdavati, mora da postoje inoformacije o situaciji na terenu, relevantne informacije, dakle kakva je situacija s neprijateljem, kakva je situacija sa prijateljskom stranom, kakav je teren, i svi oni aspekti koje vojni komandant smatra relevantnim kako bi mogao da vrši svoj -- svoj posao vojnog komandanta. Jasno je i tačno je da je komandant 6. domovinskog puka nije eksplicitno zatražio od generala Gotovine da bilo šta učini, ali bar sa vojnog stanovišta, nema nikakvog smisla o nečemu izveštavati a da niko ništa ne preduzme u vezi sa tim izveštajem, odnosno nakon dobijanja takvih informacija. U vojsci, kada se neke informacije dostavljaju, one moraju da imaju neki cilj. Zbog toga se uzajamno razmenjuju.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Hteo bih da ponudim ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1135.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1135 je usvojen u dokazne predmete.

TUŽILAC WAESPI: I poslednji dokument o kome bih hteo da razgovaramo u ovom delu je dokument broj 3461 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je dokument od 23. avgusta 1995. godine. Predmet, *Operativna grupa Sever, večernji brifing i obaveštavanje*. Autor je vođa Zoran Lasić. Konkretan unos na koji bih hteo da vas uputim je na strani 2 u engleskoj verziji. U sredini... propaganda, problem pljačkanja i paljenja na teritoriji opštine Glamoč Grahovo ponovo je prisutan. Takvo ponašanje nanosi veliku štetu hrvatskom narodu i promociji naše države u svetu. Problem je: disciplina i organizacija.“ Pre svega, ko je Zoran Lasić?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Gospodin Zoran Lasić je vođa SIS-a u operativnom timu ili operativnoj grupi Sever. 18. avgusta, i o tome govorim o drugom delu izveštaja u engleskoj verziji. 18. avgusta, general Gotovina izdaje naredbu da se preimenuju operativne grupe u splitskom vojnom okrugu. Tada dobijamo operativnu grupu Jug.

SUDIJA ORIE: Gopsodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se. Samo da bi bilo jasno, ako gospodin Theunens može da konkretizuje da li je ovo SIS splitskog vojnog okruga ili je SIS Hrvatskog Vijeća Obrane. Mislim da bi bilo važno da Pretresno veće zna ovo.

SUDIJA ORIE: Možda možete da uključite odgovor na to pitanje u vaš odgovor.

SVEDOK THEUNENS: Svakako, gospodine predsedavajući. Dakle, general Gotovina 18. avgusta izdaje naređenje da se preimenuju postojeće operativne grupe. To naređenje možemo da vidimo u dokumentu broj 3361 po Pravilu 65 ter. Prethodno postojeća operativna grupa Sajković postaje OG Jug. OG Otrić postaje OG Zapad, a OG Vrbanja postaje OG Sever. Brigadir Željko Vlasnović je general ili oficir Hrvatske vojske. Međutim OG Sever i kao i ostali elementi te grupe, uključujući SIS operativne grupe Sever, u to vreme bili su podređeni generalu Gotovini. Kao što se može videti iz ovog dokumenta, OG Sever sadrži više taktičkih grupa, a to je u skladu sa doktrinom, a kada je reč o unosu na strani 2... u engleskoj verziji na strani 2. Tu se koristi reč „ponovo“, i kada se imaju u vidu i drugi dokumenti koje sam pregledao u pripremi svog izveštaja, to se odnosi na događaje koji su se dogodili u Grahovu i Glamoču, u toku i nakon operacije Ljeto, odnosno, između 28. jula i početka avgusta. I ovde vidimo da je general hrvatske vojske izrazio svoju zabrinutost, zbog onoga što on opisuje kao veliku štetu hrvatskom narodu i promociji naše države u svetu. I citiram: „Problem pljačkanja i paljenja u Glamoču i Grahovu, i kakvu sliku ti događaji mogu da stvore.“

SUDIJA ORIE: Prema tome, ako sam dobro razumeo... SIS jeste deo HVO-a, međutim, podređen je operativnoj grupi Sever. Da li tako...

SVEDOK THEUNENS: To je tačno, gospodine predsedavajući. U vezi sa ovom ćelijom SIS-a, jer postoji odeljenje SIS-a u svakoj jedinici. Postoji pomoćnik komandanta za SIS u splitskom vojnom okrugu, kao i u drugim vojnim okruzima.

SUDIJA ORIE: Dakle, kada kažete SIS splitskog vojnog okruga – ne. Vi ste rekli SIS, pri tome mislite na jedan od SIS-ova operativne grupe Sever, i to onaj koji je deo HVO-a, koji je bio podređen u to vreme.

SVEDOK THEUNENS: Tačno tako, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Hteo bih da ponudim ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: S obzirom da nema prigovora, gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1136.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1136 je usvojen u dokazne predmete.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih takođe da predložim na usvajanje i sledeći dokument koji je na ovom spisku a to je dokument broj 348 po Pravilu 65 ter, mada neću ulaziti u detalje jer se to pominje u izveštaju gospodina Theunensa na strani 344, a govori se o istoj temi u tom dokumentu. Molim da se ovaj dokument broj 348 po Pravilu 65 ter usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1137.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1137 je usvojen u dokazne predmete.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine predsedavajući, časni Sude, hteo bih sada da predem na sledeću temu, a to je sprovođenje. I u ovom delu bih se pozvao na oko šest dokumenata. O sprovođenju gospodin Theunens govori u pasusu 66 svog rezimea. To je dokazni predmet Tužilaštva P1113, samo ću da pročitam jednu rečenicu odatle: „Brojna naređenja koje izdaje komanda i podređene jedinice splitskog vojnog okruga, jeste da bi se sprečilo paljenje i

pljačkanje, i broj tih naređenja ukazuju na to da su ova naređenja, kao i mere komandanta splitskog vojnog okruga i njegovih podređenih komandanata, izdati da bi se sprovelo njihovo sprovođenje, i da proveriti nedostatak efikasnosti njihove implementacije.“

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Molim da sada pogledamo prvi dokument, to je broj 4446 po Pravilu 65 ter. Ovo je izveštaj koji nosi datum 25. oktobar 1995. godine, naslov je: Inspekcija PD-a u splitskom vojnom okrugu od 17. do 20. oktobra 1995. godine. Sastavio ga je major Ante Laušić. Molio bih da pogledamo stranu 3 ovog dokumenta, i citiram iz pasusa 6 na strani 3: „Mada su disciplina i red na određenom nivou kada je reč o odgovornosti za sprovođenje zadataka, oni nisu na potrebnom nivou kada je reč o imovini civila (vojske i civila), i uzimajući u obzir sledeće incidente (tuče, alkoholizam, oblačenje, i datko dalje). Situacija je pogoršana zbog potpunog odsustva funkcionisanja civilnih vlasti (u oslobođenim područjima) i elementarne infrastrukture (komunalne usluge, voda, struja, i tako dalje). Zbog nediscipline i odsustva kazni, protiv onoga što se događalo, krađe imovine i proizvoljno zauzimanje raznih objekata i dalje traje i moglo bi dovesti do šire političke štete.“ Koji je značaj ovog komenatra o odsustvu sankcija, s obzirom na ono što se dogodilo?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Samo kao uvoda, na prvoj strani se može videti da je ovo zapažanje jednog pripadnika političke uprave u Ministarstvu odbrane i ovo su nalazi nakon inspekcije koju su on i njegov tim obavili u komandi splitskog vojnog okruga kao i u dve podređene jedinice. Da odgovorim sada na pitanje, ono šta ovde podrezumeva autor pod odsustvom sankcija, to je ozbiljna sankcija -- a to se takođe opisuje u doktrinama raznih vojski, i odnosi se od najnižeg niva komande čak i od vođe odeljenja, odnosno NCO-a, do najvišeg nivoa, dakle, ukoliko se naređenja, a naročito disciplina ne sprovode i ukoliko se ne preduzmu nikakve mere protiv ponašanja koje nije u skladu sa propisima, to će onda podređeni shvatiti kao podsticanje na ponavljanje takvih kršenja. I u ovom kontekstu, hteo bih samo da vam skrenem pažnju na – ako se dobro sećam, na član 7 Pravilnika o disciplini iz 1992. godine, gde se objašnjavaju tri cilja vojne discipline, odnosno, prvo je da se ispravi ponašanje izvršioca; drugo je da služi kao primer; i treće, da omogući normalno funkcionisanje oružanih snaga.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, da vas samo pitam, ovo je izveštaj o inspekciji od 17. do 20. oktobra. Možete li nam, molim vas, reći, recimo, ovde gde opisuju nepostojanje civilne vlasti, da li se to odnosi na taj period u oktobru, ili pak na neki duži period, imamo li ikakvih naznaka o kom se konkretnom vremenskom okviru radi kada je reč o pasusu 6?

SVEDOK THEUNENS: Gospidine predsedavajući, iz ovog dokumenta se ne mogu izvući nikakvi zaključci o kom se konkretnom periodu radi, o kojima autor piše. Kao što sam već napomnuo na početku svog svedočenja, ja nisam analizirao funkcionisanje civilnih vlasti, osim u slučaju civilne komande splitskog vojnog područja. Međutim, zona odgovornosti splitskog vojnog okruga pokriva mnogo šire područje, pa ne mogu da izvlačim zaključke o tome kako je funkcionisala civilna vlast i u drugim delovima te zone odgovornosti. Što se tiče komenatra

autora o vojnoj disciplini, ja sam u svoj izveštaj uneo niz dokumenata koje sam analizirao a koji govore o situaciji pre, za vreme i nakon operacije *Oluja*. I ti zaključci koje ovde vidimo da se odnose na oktobar, su u skladu sa nalazima koje imam o ovim prethodnim događajima.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vama, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ja imam prigovor na usvajanje ovog dokumenta, zbog toga što je ovo prilog jednoj vrlo detaljnoj proceni koju je izvršio glavni štab, i ja ću u unakrsnom ispitivanju da se bavim Glavnim štabom u celosti, i kaže se da je to deo jedne inspekcije. Međutim, inspekcija nije izvršena od strane političke uprave, već je to učinio glavni štab. Politička uprava je smao jedan deo. Ja ne znam zbog čega je Tužilaštvo izvuklo samo ovaj dokument iz jednog servisa iz jedne celokupne procene, ali ja imam nameru da tokom unakrsnog ispitivanja uvedem sve kompletne dokumente koji se odnose na to, i mislim da je to primereniji način da se to uradi.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, ako bi to značilo da će ovaj dokument ući na taj način u spis.

TUŽILAC WAESPI: *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: Da li bi to...

TUŽILAC WAESPI: *(preklapanje govornika)*... da bude obeleženo za identifikaciju, pa da vidimo šta će se desiti.

SUDIJA ORIE: Da, ali hajde da ga obeležimo za identifikaciju kao dokazni predmet Tužilaštva, i onda ćemo da vidimo da liće nam trebati u daljoj fazi.

sekretar: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1138, obeležen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da predemo na sledeći dokument. To je dokument broj 2393 po Pravilu 65 ter. To je tabulator 49 na listi.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naređenje od 17. avgusta 1995. godine, od načelnika generala Zvonimira Červenka. I govori se o sledećem, ako se pogleda dokument, preduzimanje bezbednosnih mera u jedinicama koje se vraćaju sa ratišta. U pasusu 2 stoji, citiram: „Kroz lanac komandovanja sprečiti svako neautorizovano korišćenje pešadijskog oružja, municije, mina i eksploziva, i bilo koji drugi način ugrožavanja života i imovine civilnog stanovništva.“ A u pasusu 3, stoji: „Komandanti vojnih okruga i štabске јединице су лично мени одговорне за sprovođenje ovih naređenja -- ovog naređenja.“ Мене посебно интересује ова напомена у пасусу 2, где се каже „kroz lanac komandovanja“. Kakav je značaj lanca komandovanja u ovom smislu, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Lanac komandovanja, časni Sude, znači da general Červenko očekuje da komandanti vojnih okruga, a i druga lica kojima je upućeno ovo naređenje, a to možemo videti na dnu strane 2. Mislim da na monitorima vidimo drugi dokument u verziji na engleskom jeziku.

SUDIJA ORIE: Izgleda kao da je to drugi dokument, da. A istovremeno da kažem da na strani 16, u redu 6, da je ime Lasić napisano kao Laušić, a to bi moglo dovesti do zabune, mada se lično ime razlikuje od osobe koja se preziva Laušić. U svakom slučaju, trebalo bi da piše Lasić. Nastavite molim.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući, to je moj loš izgovor imena Lasića. Da, ne znam da li smo uneli pogrešan prevod za engleski jezik i ja ću to ispraviti ukoliko je to slučaj.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Molim vas gospodine Theunens da nastavite sa svojim odgovorom.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, časni Sude. Kroz lanac komandovanja, to znači da general Červenko –

SUDIJA ORIE: Da. Još uvek ne vidim taj dokument na monitoru i ne mogu da pratim odgovor.

SVEDOK THEUNENS: Ako ja -- Ja imam primerak odštampan na papiru, možda to možemo da stavimo na grafoskop ...

SUDIJA ORIE: Da. Jedan je za to da se vidi dokument, a drugi je da se proverí da li imam englesku verziju u elektronskom sistemu sudnice, što naravno ...

TUŽILAC WAESPI: (*preklapanje govornika*) ... Ja se izvinjavam zbog ove greške, ispravićemo je u najskorijem roku. Ja takođe imam kopiju tog dokumenta na papiru, mada sam ja po njemu pisao.

SUDIJA ORIE: Pa ne znam kakve ćemo tajne otkriti u tom slučaju, gospodine Waespi, ali to je na vama.

SVEDOK THEUNENS: Gospodine predsjedavajući, ako pogledamo drugu stranu dokumenta, u dnu strane vidimo kome je sve dostavljen dokument. Tu se kaže *Komandama svih vojnih okruga*. JB - ja nisam uspeo da utvrdim o kojoj se organizaciji radi, zatim piše mornarica, ratno vazduhoplovstvo i vazдушna odbrana, i kao što vidimo, ovo je kopija dokumenta koji smo videli, koji je bio, sa prve stranice se vidi, koji je primljen iz isturenog komandnog mesta splitskog vojnog područja u Kninu. Za to treba da idemo na prvu stranu, opet.

SUDIJA ORIE: Da li možemo da čujemo od Odbrane, možda može da nam pomogne šta znači to JB? Ako da, recite nam. Molim vas, nastavite.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, kada je general Červenko, načelnik Glavnog štaba, kada on pominje lanac komandovanja, on očekuje da će njegovo naređenje biti prosleđeno sa najvišeg nivoa na najniži nivo, odnosno, da će komandanti vojnih okruga dati odgovarajuće instrukcije komandantima operativnih grupa, a komandanti operativnih grupa komandatima brigada, ti komandanti sledećem ešalonu, odnosno, na nivou bataljona, zatim, na nivou čete, na nivou voda, i na kraju odreda. I zbog čega to? Zašto što je to naređenje koje treba da sprovedu svi, a isto tako i pojedinačni vojnici koji, kako je to objašnjeno u prvom pasusu, nakon njihovog povratka sa ratišta, a vidimo da tu dolazi do smena jedinica, jedinica koje su učestvovala u operaciji *Oluja* --

SUDIJA ORIE: Možemo li da pogledamo nešto niže ovaj dokument na grafoskopu kako bismo videli sadržaj – pomerite ga. Da, možda još malo dalje.

SVEDOK THEUNENS: To je sve.

SUDIJA ORIE: To je sve. Hteo bih da pročitam ovaj dokument pre nego što bude uklonjen sa grafoskopa, ako nemate ništa protiv. Hteo bih samo da pročitam ovih nekoliko redova koji počinju sa: “Temeljem operativnih izveštaja“.

SVEDOK THEUNENS: Gospodine predsjedavajući, situacija je takva da se radi o smeni jedinica, jedinice koje se vraćaju iz borbe ili iz bivših borbenih zona i sada odlaze u mirnodopske kasarne.

ADVOKAT MIŠEVIĆ: Ako možemo da dobijemo osnove u vezi s tim zašto on smatra da oni dolaze iz bivše borbene zone?

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS: Možda je reč bivša... ono što pokušavam da kažem jeste to da je operacija *Oluja* službeno završena pre 9. avgusta. Naravno, još uvek ima čarki u zoni u kojoj je nedavno uspostavljena kontrola. Još uvek se vrše operacije pretraživanja preostalih džepova otpora, i slično. Ali takođe vidimo, to se zapravo dešava i ranije, 9. avgust, ovde vidimo kad se radi o splitskom vojnom okrugu, 9. avgusta, general Gotovina je izdao naređenje da se reorganizuju operativne grupe. Tako da će one jedinice sa prve linije, profesionalne jedinice, kao što su jedinice 4. i 7. gardijske brigade, one se pozivaju natrag. One se šalju na odsustvo, iako se neki elementi zadržavaju u rezervi. Na primer, jedan bataljon 4. gardijske brigade ostao je u rezervi u Kninu. Međutim, jedinice koje su bile na prvoj liniji fronta tokom operacije *Oluja*, sada su zamenjene jedinicama koje su bile u pozadini tokom operacije *Oluja*, pogotovu je tu reč o domobranskim pukovima. To je jedan proces rotacije, u kojem se jedinice vraćaju u svoje kasarne u kojima su u doba mira, ili barem u njihove delove. I na osnovu operativnih izveštaja, onako kako to opisuje general Červenko, neke od tih jedinica, one koje su otišle sa ratišta, kako on to zove, da se vrate na svoje mirnodopske lokacije, otvorile su vatru iz pešadijskog naoružanja u naseljenim mestima i kako on to opisuje, ugrozile živote i sigurnost stanovništva, te uznemirile javni red i mir. Ja znam da ovo nije deo mog svedočenja, međutim, kada sam ja bio u Zagrebu, u UNPROFOR-u, mi smo znali -- ne sećam se tačno koji je to bio vikend, ali tokom jednog vikenda, znali smo da su se jedinice iz zagrebačkog garnizona vratile, to su bili elementi, čini mi se, 1. i 2. gardijske brigade. Dobili smo uputstva komandanta UNPF-a da ostanemo unutra. Sa mesta na kome smo se nalazili, mogli samo da čujemo da je tokom noći, subota na nedelju, bilo mnogo pucnjave iz lakog oružja, a to nismo čuli tokom drugih noći. I zbog toga smo onda povezali povratak jedinica, u čemu se naširoko govorilo u medijima, i većeg broja pucnjava.

SUDIJA ORIE: Da li su ljudi pucali na jedinice koje su se vraćale?

SVEDOK THEUNENS: Ne, gospodine predsedavajući. Nego jedinice koje su se vraćale su izražavali svoje veselje, koristile su oružje da pucaju u vazduh.

SUDIJA ORIE: Nadam se da vi shvatate zašto postavljam ovo pitanje?

SVEDOK THEUNENS: To je očigledno pitanje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Kako bi se napravila razlika između zapažanja i zaključka. Čuli ste, više nego obično, pucnjavu iz lakog naoružanja?

SVEDOK THEUNENS: Da. Obično u Zagrebu nije bilo pucnjave iz lakog oružja.

SUDIJA ORIE: Ja sam pitao da li je neko pucao u te ljude...

SVEDOK THEUNENS: Na osnovu izveštaja koje smo dobili, na osnovu prethodnog saznanja o sukobu, da sada ne ulazim previše u detalje, ali na primer, britanski pripadnici UNPROFOR-a, oni su mreže mapa...

SUDIJA ORIE: Najbolje da se sada usredsredimo na ovaj dokument i na pitanje koje vam je postavljeno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako mogu da odgovorim. Mogu vam reći da JB na hrvatskom znači *južno bojište*, a to je južni front, i to se odnosi na područje Dubrovnika.

SUDIJA ORIE: Hvala na pomoći, gospodine Mišetiću. Vi sada nama govorite o ovom naređenju, o vraćanju... o jedinicama koje se vraćaju sa fronta, i molim da pogledamo i drugu stranu, da vidimo o čemu se radi u toj naredbi. Molim vas nastavite, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Da, gospodine predsedavajući. Ovde sada vidimo koja se uputstva general Červenka, on uputio komandantima vojnih okruga i komandantima južnog fronta, kao i komandantu mornarice, vazdušnih snaga i protivvazdušne odbrane. Prvo uputstvo je sasvim logično. To je da se svo oružje, municija, mine i eksplozivi moraju sakupiti pre nego što ljudi mogu da se vrate. Obično imate municiju u oružju samo kada idete u operaciju; kada se vratite iz operacije, a to isto važi i za vežbe, pre nego što ljudi napuste zonu operacija, ili u slučaju obuke, zonu obuke, ili -- moraju da predaju municiju. U ovom konkretnom slučaju, takođe i oružje, kako bi se izbegle, ne samo nezgode među vojnicima, nego i, kao što je to general Červenka opisao ranije u naredbi, incidenti nedisciplinovane paljbe. U drugom pasusu, spominje se zapovedni lanac, putem koga treba da se spreči svako neovlašćeno korišćenje pešadijskog oružja, municije, mina i eksploziva, ili druge aktivnosti koje mogu da ugroze živote i imovinu civilnog stanovništva. A ovde se misli na civilno stanovništvo u mirnodopskim lokacijama tih jedinica, drugim rečima, na ona mesta gde se jedinice vraćaju. I poslednji pasus je -- primena doktrine. Znači, vrhovni komandant, načelnik Glavnog štaba smatra da će njemu prvi podređeni komandanti biti odgovorni, lično odgovorni, za sprovođenje ovog naređenja. U kontekstu ovoga važno je takođe da se primeti da je Červenka, u skladu sa doktrinom, i dužnostima, da je smatrao da su operativni komandanti odgovorni za sprovođenje vojne discipline, jer ovo je jedan aspekt vojne discipline.

SUDIJA ORIE: Mogu li da vas pitam nešto vazano za 1 i 2, pod tačkom 1 stoji da jedinice mogu da se vrate samo ako... su prikupile svu municiju, oružje, i tako dalje, tako da niko ne poseduje nikakvo oružje. A pod tačkom 2 stoji „neautorizovana upotreba pešadijskog oružja.“ Razumeo sam da nema više pešadijskog oružja. Kako usklađujete tačke 1 i 2?

SVEDOK THEUNENS: Prvi i drugi pasus mogu da se pomire ako se uzmu u obzir da se u prvom pasusu najviše govori o oružju koje je sakupljeno tokom operacija kao deo ratnog plena.

Vidimo kasnije, u tim naređenjima, a o tome govorim i u mom izveštaju, da se kroz zapovedni lanac izdaje naređenje za sakupljanje ratnog plena. Ali, nikad se ne može sprečiti, odnosno, teško je sprečiti, osim ako nemate stalni nadzor i kontrolu, da vojnici pokušavaju da zadrže svoje vlastite suvenire, ili ratne trofeje. Sećam se, kada sam bio u Zagrebu u avgustu 1995. godine, bezazlenih suvenira, kao što su, na primer, ploče sa natpisima uz puteve, ali isto tako i nešto opasniji suveniri, koji su prikupljeni u svim tim delovima Hrvatske, a onda vraćeni na mirnodopske lokacije. Prema tome, po mom mišljenju, pasusu 1 govori o ratnom plenu, a pasus 2 o ličnoj opremi vojnika. U vezi sa drugim pasusom, želim da naglasim da nakon povratka, sa vežbi ili iz operacije, da se razdvajaju municija i oružje, tako se radi u vojskama koje ja znam. To se nikada ne transportuje zajedno. Zašto? Zbog rizika i incidenata, ili nezgoda.

SUDIJA ORIE: Da li je uobičajeno da mine budu ratni plen?

SVEDOK THEUNENS: Pa ako se minu pronađu, a ovde mislim da govorimo o minama koje nisu negde postavljene ili korišćene u operacijama. Ali iz dokumenata koje sam pregledao, poznato mi je da su srpske snage Republike Srpske Krajine ostavile značajnu količinu municije i mina i eksploziva u skladištima. Bilo je važno da vojska uspostavi kontrolu nad takvim objektima, kako bi se sprečilo da ljudi koji nemaju tamo pravo pristupa, uđu. I onda su se te mine i municija transportovali i skladištili u skladu sa propisima. Činjenica da je general Červenko uključio u svoje naređenje, i da takođe govori o prethodnim izveštajima, daje naznake da je bilo incidenata u kojima mine, eksplozivi, municija i oružje nisu tretirani u skladu sa propisima, što je dovelo do incidenata i povredama među civilima.

SUDIJA ORIE: Vi sada nama govorite da je vaše tumačenje da se pasus 1 odnosi na ratni plen, a pasus 2 na lično oružje, koje se legitimno nalazilo u rukama jedinica? U pasusu 1 govori se o vojnim obveznicima, međutim, frugo moguće tumačenje je da prvi pasus govori o ovjnim obveznicima, a drugi pasus o drugima.

SVEDOK THEUNENS: To je zaista moguće, časni Sude. Na osnovu dokumenata koje sam video, nisam bio u stanju da ustanovim, ako su vojni obveznici još uvek u službi, da li su oni podložni vojnim propisima ili ne. Naravno, ako su vojni obveznici demobilisani, onda prema propisima koje sam ja video, ne mogu da zadrže oružje, a pogotovu ne municiju, ili mine, ili ličnu opremu, sve se to mora predati. Možda je to nešto što nisam video na prvi pogled, ali evo sada kad gledam, da, to je jedan važan aspekt.

SUDIJA ORIE: Razlog zbog koga postavljam ovo pitanje je to što vi dajete jedno objašnjenje a ja vas pitam kako pomiriti pasuse 1 i 2, i vi ste dali jedno objašnjenje, a čim sam ja predložio jedno drugo objašnjenje, vi ste bili spremni reći Da, da, to je isto dobro objašnjenje, što mene po malo brine.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, to je problem sa kojim sam suočen od samog početka. Izvlačiti zaključke iz jednog dokumenta, to je nešto suprotno metodologiji.

SUDIJA ORIE: Zato ja vas pitam, ja vas pitam koje je objašnjenje. Ja vas nisam pitao da vi izvore vašeg objašnjenja ograničite samo na ovaj dokument. Ja sam vas pitao kako da razumem pasuse 1 i 2. Vi ste na to mogli da kažete i na osnovu svih dokumenata koje ste pregledali. Međutim, vi ste dali jedno objašnjenje, a tri minuta nakon toga, vi ste se razdragano složili sa mojim objašnjenje.

SVEDOK THEUNENS: Možda postoji četvrto, ili peto objašnjenje.

SUDIJA ORIE: Dobro. Zato je to mene i brinulo. Kako objašnjavate dokumente, ako postoji četiri ili pet mogućih objašnjenja. Jednostavno sam želeo da podelim sa vama tu moju zabrinutost. Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala časni Sude. Molim da se ovaj dokument usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1139.

TUŽILAC WAESPI: Imamo i prevod koji se sada stavlja u elektronski sistem sudnice.

SUDIJA ORIE: Dobro. Onda, dokazni predmet Tužilaštva broj P1139 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: A sada idemo na sledeći dokument, a to je dokument broj 890 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naređenje 19. avgusta 1995. godine, koje je napisao major Mladen Fužul. I tu stoji „Zbog uočenog narušenog reda i discipline, a radi međunarodnog ugleda Republike Hrvatske, pukovnik Fužul zapoveda: 1. Uspostaviti nadzor u svim jedinicama i odmah preduzeti mere protiv paljenja objekata i ubijanja životinja. 2. Protiv neodgovornih pojedinaca preduzeti disciplinske i krivične mere. 3. Za izvršenje ove naredbe, odgovorni su mi komandanti operativne grupe Zapad.“ Prvo, ko je pukovnik Mladen Fužul?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što vidimo u gornjem delu uglu dokumenta, pukovnik Fuzul je komandant OG Zapad, koja je ranije bila poznata pod imenom OG Otrić. Tokom operacije Oluja, odnosno između 4. i 9. avgusta 1995. godine, pukovnik Fuzol bio je komandant OG Zapad.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Sada smo na 19. avgustu 1995. godine. Koji je značaj ovog naređenja u to vreme?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mala ispravka za zapisnik, radi se o OG Zadar, a ne Zapad. Kao što sam pokušao da objasnim u mom izveštaju, uključujući prethodne izveštaje, naređenja i naredbe, u vezi sa događajima o kojima Fuzul govori u uvodu ove naredbe, 19. avgusta i dalje ima problema u vezi sa, kako on kaže, narušenim redom i disciplinom. Činjenica da on izdaje ovu naredbu, daje naznake da osoblje njegovih jedinica, odnosno OG Zapad i njegovih jedinica, je među ostalima odgovorno za ove incidente. Da niko od vojnika pod njegovim rukovođenjem i zapovedanjem nije bio uključen u te incidente, ne bi postojala potreba da se izda otko naređenje. A na zadnjoj strani naređenja, mogu se videti mesta u koja je to naređenje upućeno.

TUŽILAC WAESPI: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis.

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1140.

SUDIJA ORIE: Dobro. S obzirom da nema prigovora, dokazni predmet Tužilaštva broj P1140 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći dokument o kojem želim da govorim je broj 2085 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To je dokument od 17. septembra 1995. godine. Potpisao ga je general pukovnik Ante Gotovina, odnosno, on je barem autor dokumenta. Relevantni deo glasi ovako: „Na osnovu naredbe komandanta splitskog vojnog okruga, od 17. septembra 1995. godine, a u svru vojno-policijskog nadzora područja Drvara, i realiziranje zadataka koji slede iz te naredbe, naređujem: 1. komandat 72. bataljona vojne policije odmah će da izmese jedan vod vojne policije u Drvar, sa zadatkom vojno-policijskog nadzora prilaza Drvaru, i sprečavanja paljenja i drugih oblika uništavanja imovine. 2. govori se o podređivanju vojne policije. 3. Da će pukovnik Fuzol da rukovdi daljim radom voda vojne policije.“ Prvo, u ovom dokumentu se očigledno govori o događajima u Bosni. Zašto ste u vaš izveštaj uključili događaje koji se odnose na događaje u Bosni?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ove dokumente sam uključio zato jer sam na osnovu ostalog materijala koji sam pregledao, smatrao da je ovaj materijal nastavak operacije Oluja. Ovo je 17. septembar, to je dva dana nakon završetka operacije Maestral, i ove operacije sprovode snage koje su pod komandom generala Gotovine. Smatrao sam da su oni važni, ne samo zato što su nastavak, nego i zato što sam želeo da ustanovim, primenjujući metodologiju ustanovljavanja obrazaca i trendova, postoje li neke značajne razlike u odnosu na ono što sam primetio tokom operacije Oluja, i neposredno nakon nje.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Jeste li otkrili neke značajne razlike u analizi tih dokumenata?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je jedan od mojih zaključaka. Naglašavam, da na osnovu materijala koje sam pregledao, vidim razliku između prirode naređenja koja su izdata tokom i nakon operacije Oluja, kad kažem nakon, milsim odmah nakon, i naređenja koja su izdata odmah nakon operacije Maestral. Jer, naređenja koja su izdata nakon Maestrala su mnog jače formulisana, isto tako, upućena su direktno vojnoj policiji, kako bi oni pazili na red i disciplinu i sprečavali zločine. A nisam video takva konkretna i tako jasna naređenja tokom operacije Oluja i neposredno nakon nje.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A sada, kad je reč o podređenosti vojne policije, to je jedna tema o kojoj smo govorili prošle nedelje, u čemu je značaj ovog dokumenta?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je naređenje u skladu sa doktrinom, člana 9 Pravilnika o vojnoj policiji iz 1994. godine, gde se navodi da je vojna policija za redovne zadatke vojne policije podređena operativnoj komandi.

TUŽILAC WAESPI: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1141.

SUDIJA ORIE: Hvala. Dokazni predmet Tužilaštva broj P1141 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći dokument je broj 709 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I ovo je slični dokument koji se odnosi na događaje u Bosni. To je naređenje generala Gotovine od 22. septembra 1995. godine. Predmet je Formiranje interventnih jedinica za uvođenje reda i discipline u gradu Jajcu. Konkretno, u prvom pasusus, uvodi se policijski sat u Jajcu. Recite na, gospodine Theunens, zašto ste vi odabrali ovaj dokument za vaš izveštaj?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo naređenje generala Gotovine je u skladu sa onim što sam rekao u mom prethodnom odogovoru. A to je, da nakon operacije Maestral, vidimo, da general major Gotovina izdaje više vrlo jako sročениh naređenja, kako bi se održavali red i mir. Ovde vidimo naređenje gde on uvodi policijski sat u gradu Jajcu, koji se nalazi u Bosni i Hercegovini, a koji je došao pod kontrolu HVO-a tokom operacije Maestral. Takav dokument, odnosno naređenje za uvođenje policijskog sata nisam video tokom operacije Oluja ili neposredno nakon nje. Uvođenje policijskog sata je jedan od instrumenata koje ima na raspolaganju komandant kako bi držao red i disciplinu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, opet se tu radi o osnovi, možda bi gospodin Theunens treba da nam kaže da li je general Gotovina mogao da uvede policijski sat u Hrvatskoj?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, moj je zaključak da, iako ima informacija da je tamo, u Hrvatskoj, bilo civilne policije, nisam video nikakve informacije o prisutnosti civilne policije u tim delovima Bosno i Hercegovine koji su bili pod kontrolom HVO-a. I zato je moj zaključak da je cilj održavanje reda i discipline najvažniji aspekt. Drugo, moramo isto tako da pogledamo ko može da postigne taj cilj. Kratko smo govorili o ulozi vojske u uspostavljanju pravne države. To nije bio deo mog svedočenja, ali o tome su me pitali. Ako konsultujete literaturu o toj temi, ustanovićete da odmah nakon sukoba, sada govorim prvo o prethodnim zapažanjima, kasnije ću doći do operacije Oluja. Videćete, dakle, da je u drugim sukobima vojska obično jedina, ili najbolje organizovana organizacija koja može da pokuša da uspostavi zakonski poredak. Zašto? Imate ljudstvo, imate organizaciju, imate strukturu, imate sistem interne discipline i oružje. Ako sada pogledamo operaciju Oluja, moram da naglasim da nisam sistematski analizirao sve dokumente civilne policije, no dokumenti civilne policije koje sam ja pogledao, a t osu najviše dopisi između pomoćnika ministra unutrašnjih poslova gospodina Morića i generala Laušića, načelnika uprave vojne policije. Zaključak do kojeg sam došao, jeste da je civilna policija imala poteškoća u uspostavljanju zakonskog poretka i uopšteno u obavljanju svojih poslova u onim delovima Hrvatske koji su nedavno zauzeti.

SUDIJA ORIE: Vi to sada vrlo naširoko objašnjavate. Gospodine Mišetiću, da li ste vi želeli da svedok objasni da li je postojalo formalno objašnjenje za uvođenje policijskog sata, ili vi samo želite kontekst?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nisam tražio kontekst, međutim, reći ću, to je stav Odbrane, da je jedan od zaključaka, ovde u izveštaju, na strani 314, upravo ova precizna stvar, pasus S, gde stoji: „Izgleda da je samo nakon početka operacija Maestral general pukovnik Gotovina preduzeo jače akcije da održava disciplinu, te sprečava i kažnjava zločine.“ To je, dakle, njegov zaključak. On ovde sad taj zaključak ponavlja. A Tužilac bi sa svedokom prvo trebao da ustanovi koje su osnove u hrvatskim zakonima za to. Budući da je svedok ranije, prilikom objašnjavanja svoje ekspertize, rekao da svaki građanin ima neko osnovno razumevanje zakona, onda bi sad on rekao, reći, koji je to zakon prema kome general Gotovina može da proglasi policijski čas na hrvatskoj teritoriji. To ne bi trebalo da bude dugačak odgovor, on bi to trebalo da zna, to je njegov zaključak.

SUDIJA ORIE: Postoji li pravna osnova, na osnovu koje vi smatrate da je general Gotovina imao ovlašćenja da uvede policijski čas?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, jedina osnova koju imam je moje tumačenje disciplinskih propisa, nemam konkretne pravne osnove.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Kad smo već kod ovog dokumenta, da li bi svedok mogao, u vezi sa tačkom 3, nešto da objasni. Tu stoji, da se govori o specijalnoj policiji MUP-a. Da li se tu radi o specijalnoj jedinici MUP-a Republike Hrvatske ili Republike Herceg Bosne?

SUDIJA ORIE: Da, ja dozvoljavam dodatna pitanja kada nešto treba da se razjasni, a ne kada su to pitanja koja su prikladnija za vaše unakrsno ispitivanje. Nakon što smo čuli vaš odgovor o tome koja je vaša osnova za policijski čas, možete li sada, molim vas reći, ovo što je sada upravo spomenuo gospodin Mikuličić? Gospodine Waespi, ovo nije deo vašeg vremena.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, na osnovu mog pregleda dokumenata, pogotovu dokumenata o operaciji specijalne policije Republike Hrvatske, ovde se spominje specijalna policija takozvane Hrvatske Republike Herceg Bosne, a ne specijalna policija Republike Hrvatske.

SUDIJA ORIE: Hvala na tom razjašnjenju. Nastavite, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala. Molim da se ovaj dokument usvoji u spis. To je dokument broj 709 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1142.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1142 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: I poslednji dokument u ovom odeljku, koji bi možda mogli da obavimo pre pauze, ali to je u vašim rukama.

SUDIJA ORIE: Da li je to poslednji dokument?

TUŽILAC WAESPI: Da, za ovu temu.

SUDIJA ORIE: Onda nastavite.

TUŽILAC WAESPI: To je dokument broj 861 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Datum je 18. avgust 1995. godine. Autor je zameik komandanta splitskog vojnog okruga, to je brigadir Rahim Ademi. Ovde se naređuje

uspostavljnje kontrolnih punktova vojne policije na raskrsnici Knin-Gračac-Otrić. I tu se iznosi više detalja u 5. pasusu. Tu stoji, da je za to odgovoran komandat 72. bataljona vojne policije Split. Dakle, za spovođenje ove naredbe. Prema tome, moje poslednje pitanje u vezi sa ovim je, značaj ovih konkretnih naređenja, u oonome šta treba da radi vojna policija?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je jedno od naređenja koje se nalazi u onom odeljku mog izveštaja u kom se goovri o naređenjima koja su izdali načelnik Glavnog štaba hrvatske vojske i načelnik splitskog vojnog okruga, a koji se odnosi na postupanje sa ratnim plenom i robom koja se time smatra. To u engleskoj verziji počinje na strani 374. Ovo je naređenje značajno jer vidimo kako se vojna policija koristi po naređenju zamenika komandanta splitskog vojnog okruga, kako bi se uspostavio kontrolni punkt. I taj kontrolni punkt može da dopusti da uđu samo ona vozila koja imaju odgovarajući autorizaciju za to. To vidimo u 3. pasusu. A isto tako, sprečava se ulazak civilnih vozila. Zajedno sa drugim dokumentima koje sam pregledao, to pokazuje da tada, odnosno 18. avgusta, splitski vojni okrug bilo u stanju da vrši kontrolu, drugim rečima, da određuje ko sme da uđe i izade iz njegove zone odgovornosti. U četrtom pasusu, isto tako stoji, iznošenje ratnog plena dozvoliti samo uz uredne spiskove potpisane od komandanta jedinica.

SUDIJA ORIE: Recite mi, kako vi iz jednog naređenja zaključujete da je postojala dovoljna kontrola? Tu stoji da treba da se uspostave kontrolni punkt. Ako neko pođe nekim putem mimo tog kontrolnog punkta, šta je onda sa vašim zaključkom o kontroli nad ulaženjem i izlaženjem iz tog područja?

SVEDOK THEUNENS: Očigledno je da je cilj ovog naređenja ne samo da se uspostavi kontrolni punkt, nego da se taj kontrolni punkt koristi kako bi se održavala kontrola.

SUDIJA ORIE: Da, to je očigledno. Ali ako vi sada kažete, sada ću da vas doslovno citiram --

SVEDOK THEUNENS: To je 37 strana, drugi red.

SUDIJA ORIE: „Zajedno sa drugim dokumentima koje sam pregledao, to pokazuje da tada, odnosno 18. avgusta, splitski vojni okrug bilo u stanju da vrši kontrolu.“ Reći ću vam zašto vas to pitam. Mi smo ovde čuli mnogo iskaza, u kojima su neki drugi svedoci došli do istog zaključka do koje ste vi došli, a drugi kažu, vrlo je lako bilo poći drugim putem i zaobići kontrolne punktova. Prema tome, vršenje kontrole, vi po svemu sudeći, ovaj dokument zajedno sa drugim dokumentima, uzimate kao demonstraciju činjenica, da se kontrola mogla vršiti, pa da se čak i vršila.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, u vezi sa ovim naređenjem, treba pogledati kartu i ustanoviti postoje li drugi načini, drugi putevi da se zaobiđe taj kontrolni punkt vojne policije. Međutim, kontrolni punktovi vojn epolicije nisu jedini instumnet putem kojih vojska može da

vrši kontrolu. Oni mogu svoje snage da koriste, na primer, za patrolu. I iako čak, kao i na primer, većini granica između država, nije moguće održavati režim 24 sata dnevno, činjenica da postoji kontrolni punkt podrazumva i saobraćaj, ako oni na primer primete da nema saobraćaja kroz njihov kontrolni punkt, ili ako vide da jedinice koriste drugi put, onda će kontaktirati svog komandanta i reći Moj kontrolni punkt nije efikasan, predlažem da se učini nešto drugo. Patrola će da izvesti o onome što vide. Ako ljudi žele da uđu u zonu odgovornosti, a nemaju ovlašćenja za to, ustanove da postoje patrole i kontrolne punktove, ovde se govori o fiksnom kontrolnom punktu, mogu da postoje i mobilni, sve to može da bude sredstvo odvratanja. Ist tako, mislim da je važno imati na umu da tamo može da bude priadnika bivših neprijateljskih snaga u tom području, koje bi mogle da pokušaju da uđu, i mogle bi da pokušaju da ometaju aktivnost snaha koje sada kontrolišu to područje. Prema tome, u interesu je vojnog komandanta da ima najstrožu moguću kontrolu, uvek će neko pokušati da uđe. Ona treba da vidi sa kakvom vrstom vozila se radi, o pljački imovine, pretpostavljam da se to dešava sa, recimo, prikolicama, kamionima, većim vozilima. Ja sam video to područje. Ne može se tek tako poći nekim putem koji može bit miniran, ili makadamskom cestom ako imate teško vozilo. Prema tome, postoji više faktora koje će komandant da uzme u obzir, pre nego što oduči da postavi kontrolni punkt na neko konkretno mesto. A to će sve da bude deo jednog globalnog plana, čiji je cilj kontrola njegove zone odgovornosti.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ja znam da je ovo neobično, ali imajući u vidu koliko će možda da traje unakrsno ispitivanje, ja bih sada želeo da kažem, da li svedok zna za neke borbene aktivnosti u tom kraju, da li je možda bilo premeštanja snaga u borbenu zonu u Bosni, možda je to jedan mogući razlog zašto bi se tamo uspostavio kontrolni punkt.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, naređenje je vrlo striktno. Tu ne piše da će se ometati saobraćaj kako bi se omogućilo neometano kretanje vojnih komvoja. U trećem pasusu jasno stoji, samo vozila sa urednim propusnicama mogu da uđu u zonu odgovornosti. A ako idu u Bosnu, mislim reći da prolaze kroz zonu odgovornosti, ja ne mislim da će se vojska služiti civilnim vozilima da premesti svoje snage, ja znam da se vojska koristila civilnim kamionima, ali su oni imali vojne tablice. A isto tako, u pasusu 4, sasvim se jasno kaže, šta je jedan od ciljeva naređenja, to jest, da se kontroliše protok ratnog plena.

SUDIJA ORIE: Vi kažete da se ratni plen ne bi odvezio u ratnu zonu?

SVEDOK THEUNENS: Na primer.

TUŽILAC WAESPI: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1143.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1143 je usvojen u spis. Sada idemo na pauzu. Gospodine Waespi, recite nam, ja znam da je nešto vremena uzelo i Pretresno veće. Možete li da nam date neku naznaku.

TUŽILAC WAESPI: Imam još šest dokumenata. nadam se da ću završiti za 20, 30 minuta.

SUDIJA ORIE: Dobro. Idemo na pauzu do 11.05 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće se izvinjava zbog ovog zakašnjenja. Gospodine Waespi, izvolite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Da pogledamo nekoliko stvari u vezi sa komandantom komandnog mesta Knin. Hteo bih, pre svega, da porazgovaramo o dokumentu broj 3002 po Pravilu 65 ter. To je zapisnik sa sastanka održanog 23 marta 1999. godine, ovde vidimo kako govore predsednik Tuđman i Ivan Čermak.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Mene zanima jeda deo ovog transkripta, a to je na strani 11 u engleskoj verziji, i na strani 5 na B/H/S-u, i nalazi se na dnu – izvinjavam se, na vrhu strane 4.

TUŽILAC WAESPI: Nisam sigurna da je to prava strana – u engleskoj verziji. Da. Strana 4 od 11. Počinje sa: „Onda su me pitali o Kninu...“ Da, to je tačno. Dozvolite mi da citiram ovde. Dakle, general Čermak kaže: „Onda su me pitali o Kninu i o svim tim ranijim pričama. Koji je bio moj zadatak u Kninu? Ja sam mu rekao da je moj zadatak bio to i to, saradnja sa međunarodnom zajednicom, infrastruktura, povratak, život, bolnice, i tu i tamo još ponešto.“ „Predsednik: Održavanje reda.“ „Ivan Čermak: Održavanje reda, sprečavanje nereda, čišćenje mina. Poveo sam jedan tim sa sobom i očistili smo 7000 zgrada i celo područje, i tako dalje.“ Gospodine Theunens, da li voo potvrđuje ili ne, vaše zaključke o ulozi o odgovornostima generala Čermaka, kao komandanta komandnog mesta Knin?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, časni Sude, na strani 345 u engleskoj verziji u drugom delu mog izveštaja, rekao sam, na osnovu dokumenata koje sam pregledao, da su oblasti – izvinite. Uloga generala Čermaka kao komandanta garnizona Kinina obuhvata dve oblasti. Kao

prvo, on je vršio civilnu/vojnu vlast; drugo, on je bio osoba za kontakt sa međunarodnom zajednicom u vreme dok je bio komandant kninskog garnizona, koje, prema dokumentima koje sam ja pregledao, je počelo 6. avgusta 1995. godine, i trajalo je otprilike do 15. novembra 1995. godine.

TUŽILAC WAESPI: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1144.

SUDIJA ORIE: S obzirom da nema prigovora, dokazni predmet Tužilaštva broj P1144 je usvojen u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da. To sam ja.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se. Samo da primetim, i samo da upozorim gospodina Waespija, mislim da je ovaj dokument bio deo jednog podneska za usvajanje od strane Tužilaštva, tako da – možda već ima broj. Nisam siguran da li je broj dodeljen tom podnesku.

TUŽILAC WAESPI: Puno vam hvala. Istražiću to.

ADVOKAT KAY: Da. To je bio jedan podnesak i predlog Tužilaštva da se usvoje dokumenta, i ja sam dodao neka dokumenta kao i komentare, i od tada ih više nismo videli. Međutim, voo jeste bio deo tih dokumenata.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam. Mi ćemo to da pogledamo i zvestićemo vas o tome.

SUDIJA ORIE: U redu. U svakom slučaju, to još uvek nije usvojeno u spi, i ako ga sada usvojimo, i ukoliko to jeste bio deo dokumenata tadašnjeg zahteva, ne moramo ga onda u okviru toga usvojiti.

ADVOKAT KAY: Pa mnogu dokumenti su već predočeni i uneseni u spis, časni Sude, iz te zbirke.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Waespi, molim vas da o tome povedete računa.

TUŽILAC WAESPI: Svakako. Dakle, sledeći dokument je broj 5773 po Pravilu 65 ter. To je dokument za koji molim da se unese, odnosno da se dodatno doda na spisak 65 ter. To je dokument od 16. avgusta 1995. godine, postpisao ga je general pukovnik Ivan Čermak. Predmet: Informacija za komandanta logističke baze Split, majora Ivana Pavića. A posebno me interesuje drugi pasus, gde stoji sledeće: „Kao što i sami znate, gospodin bojniki Željko Jonić privremeno je raspoređen u garnizon Knin, gde izrazito dobro obrađuje, odnosno, po potrebi, biće vraćen na svoje radno mesto u skladu sa odobrenjem splitskog vojnog okruga i komandanta Ante Gotovine.“

ADVOKAT KAY: To je dokazni predmet Odbrane broj D760, deo je niza dokumenata koje sam ja predočio gospodinu Liboriusu, zajedno sa još nekim pismima.

SUDIJA ORIE: Hvala, to je ušlo u zapisnik. Nema potreba da se da na usvajanje, gospodine Waespi, ali ste vi hteli da pitate nešto svedoka u vezi sa ovim dokumentom. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Da. Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Koji je značaj sporazume između generala Gotovine i Čermaka s obzirom na njihov uzajamni odnos?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, u drugom delu izveštaja, u engleskoj verziji na strani 258, i na stranama koje slede, ja govorim o odnosu između generala Gotovine, komandanta splitskog vojnog okruga, i generala Čermaka, komandanta garnizona Knin. I ako što možete da vidite iz izveštaja, ja nisam mogao da izvučem jasan zaključak o tome kakav je bio njihov uzajamni odnos. Pod time, hoću da kažem da je odnos između njih dvojice nije bio tako jasan, ili direktno označen, kako bi se to očekivalo na osnovu vojne doktrine. Recimo, ako se pogledaju vojni propisi hrvatskih oružanih snaga, u pravilu 32. kaže se da je komandant zbornog mesta podređen komandantu vojnog okruga, kome to zbornom mesto pripada. Ja sam tu naveo niz dokumenata koje sam komentarisao, i u osnovi, mogu da kažem da sam vide samo jedno naređenje, ako se ne varam, od generala Gotovine upućeno generalu Čermaku, i to ne njemu lično, već zbornom mestu Knin. U ovom konkretnom dokumentu ovde, dokaznom predmetu Odbrane broj D760, general Čermak stupa u kontakt sa nadređenim komandantom majorem Jonjićem, a on je komandant šibeničkog dela logističke baze splitskog vojnog okruga, kako bi mu objasni, dakle komandantu logističke baze splitskog vojnog okruga, Paviću, preraspoređivanje jednog od podređenih majoru Paviću, odnosno, gospodine Jonjića, i da je to u skladu sa dogovorom između generala Čermaka i Gotovine. A na osnovu ovog dokumenta, može da se zaključi da major Pavić nije znao za taj sporazum, i nije bio konsultovan – oprostite, da se ne slaže sa tim. Naravno, radi se samo o jednom dokumentu, da kažem i to, i ja u svom izveštaju takođe objašnjavam, na primer, da je general Čermak, kada to piše u zaglavlju odluke, da se ovde ne nalazi, kao što to inače nalazimo u gornjem levom uglu, i da se tu nigde ne pominje splitski vojni okrug, što bi se inače moglo očekivati. Prema tome, za očekivati je da komandant zbornog

mesta Knin takođe stavi na takav potpis i svog neposrednog pretpostavljenog, odnosno komandata splitskog vojnog okruga, u gornjem levom uglu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, molim samo da nam se objasni koji osnov ovaj svedok ima da bi rekao da to naređenje za koje on zna kome je upućeno?

SVEDOK THEUNENS: Pa, 20... ovo je dokument od 20. septembra, to je onaj dokument broj 3411 po Pravilu 65 ter. O kome je bilo reči – u stvari, to možda i nije dobar primer. Da, to je – to je u stvari dokument broj 2389 po Pravilu 65 ter, koji je uključen u broj 71 u ovom registratoru, pa nisam siguran da li ćemo o tome još razgovarati. Ali tu...

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, da li ćete da se bavite tim registratorom?

TUŽILAC WAESPI: Neću, ali možemo da nastavimo.

SUDIJA ORIE: Da. Molim vas, nastavite.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, to je dokument broj 2389 po Pravilu 65 ter. To je naređenje generala Gotovine upućeno garnizonima koji su mu podređeni, a garnizon Knin je uključen i vidimo da su to naređenja od 17. avgusta 1995. godine. Kao što sam već pomenuo, to nije lično naređenje generalu Čermaku, već opšte naređenje garnizonu Knin. A onda u tabulatoru 72, vidimo Čermakov odgovor, izvinjavam se, generala Čermaka, iako u delu odgovora generala Čermaka koji napominje predmet tog dopisa, taj referentni broj se odnosi, ne poziva na naredbu generala Gotovine, odnosno, ni datum nije tačan. Jer se to zapravo, odnosi na jednu naredbu komandata splitskog vojnog okruga od 9. novembra, a odgovor generala Čermaka na to je 10. oktobar. Dakle, negde se potkrala greška. Ja sam proverio i originale, dakle hrvatski tekst, i tamo se takođe pominje novembar mesec. Međutim, pod tabulatorom 72 vidimo formulaciju da je tu odgovor generala Čermaka na neko naređenje komandanta splitskog vojnog okruga.

SUDIJA ORIE: Da li imate taj broj po Pravilu 65 ter za taj tabulator 72?

SVEDOK THEUNENS: Izvinjavam se, gospodine Predsedavajući. Broj je 2804 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da ponudim ova dva dokumenta, o kojima govori svedok, na usvajanje u spis. To su dokumneti pod brojevima 2389 i 2804 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, dokument broj 2389 će biti?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1145.

SUDIJA ORIE: A dokument broj 2804?

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1146, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da ,časni Sude, dozvolite mi da primetim nešto samo za zaspisnik. S obzirom na odgovor ovog svedoka i njegov specifičan položaj u kancelariji Tužilaštva, ja želim da stavim do znanja da u odgovoru na prvobitni podnesak, po Pravilu 92, u vezi sa formom optužnice od aprila 2006. godine, jedno od pitanja koje je pokrenuto tada je da, u optužnici se ne konkretizuje, Tužilac ne kaže jasno da li optužuje generala Gotovinu zbog komandne odgovornosti nad generalom Čermakom. Tužilac je odgovorio da formalna optužba generala Gotovine za komandu odgovornost nad generalom Čermakom postoji. Prema tome, s obzirom na odgovor ovog svedoka, i njegovo svedočenje sada, molim dalje razjašnjenje Tužioca, da li je i dalje stav Tužilaštva onakav kakav je bio u onom odgovoru na naš podnesak.

TUŽILAC WAESPI: Ja ću to da učinim do kraja nedelje.

SUDIJA ORIE: U redu, U tom slučaju, samo da kažemo, ovi dokumenti, dokazni predmeti Tužilaštva broj P1145 i P1146 usvajaju se u spis.

TUŽILAC WAESPI: Molim sada da vidimo dokument broj 510 po Pravilu 65 ter. To je pismo generala Čermaka, od 8. septembra 1995. godine, upućeno gospodinu Philippe Augardeu, iz Evropske posmatračke misije. I kaže ovde, u drugom pasusu na prvoj strani: „Ja iskreno žalim zbog navedenog, nedopustivog ponašanja uniformisanog lica hrvatskog vojnika. Izdao sam nalog vojnoj policiji da istraži taj slučaj, i da učini sve napore kako bi se otkrio počinitelj.“

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da li to potvrđuje, ili ne potvrđuje vaš zaključak o ovlašćenjima generala Čermaka?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, potvrđuje, časni Sude, naravno, bilo bi korisno da imamo na raspolaganju i prvobitno pismo Augardea, možda će to biti ponuđeno u spis kroz nekog drugog svedoka, ne znam, ja to nisam video, takvo pismo. Međutim, u svakom slučaju, činjenica da general Čermak kaže da je izdao nalog vojnoj policiji, pokazuje da to on može da čini. To je potpuno u skladu sa doktrinom. A isto tako, i da on hoće da vojna policija istraži to pitanje.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1147.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1147 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hajde da zaključimo sa par dokumenata u vezi sa specijalnom policijom. Prvi dokument je broj 6104 po Pravilu 65 ter. I ovo je uredba o unutrašnjem uređenju i načinu rada Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske. I mene zanima član 27, a on je na strani 12 i 13 u B/H/S verziji, i nadam se daću moći da nađem na kojoj je strani u engleskoj verziji. Da. Puno vam hvala, gospodine sekretare.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Naslov ovog člana je: Odeljenje specijalne policije. Govori se o pomoćniku ministra koji je zadužen za taj sektor. Na osnovu ovog člana, ko komanduje i rukovodi – ko ima komandu i rukovođenje, takođe na osnovu vaše analize, gospodine Theunens, specijalnom policijom?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što stoji u članu, pomoćnik ministra za specijalnu policiju bio je – ministar unutrašnjih poslova za specijalnu policiju – general pukovnik Mladen Markač koji je zadužen za odeljenje specijalne policije, pri čemu sektor specijalne policije vodi Željko Janić. To je ono što piše u doktrini. Kada razomtrimo dokumente koje sam ja pregledao i pisao o tome u drugom delu svog izveštaja, konkretno odeljak 6 – izvinjavam se, odeljak 4 je o specijalnoj policiji, to počinje na strani 265, vidimo da naredbe jedinicama specijalne policije dolaze od generala Markača preko gospodina Janića, ili direktno od gospodina Janića, ako pogledamo jednu naredbu generala Markača.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da ponudim ovaj dokment na usvajanje u spis, ali samo naslovnu stranu i član 27.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, mislim da su ovi dokumenti već usvojeni u spis kao dokazni predmet Odbrane broj D527.

TUŽILAC WAESPI: Veoma sam vam zahvalan. Puno vam hvala.

SUDIJA ORIE: Onda nema potrebe da se dodeli broj. Mogu li stranke, molim vas, da potvrde da li – vi ste rekli da je to dokazni predmet Odbrane broj D527. I ja ću to da proverim. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da predemo na dokazni predmet Tužilaštva broj P588. Mene ovde interesuje strana 35 u engleskoj verziji, i isto tako i u verziji na B/H/S-u. U engleskoj verziji se nalazi na desnoj strani stranice; a u B/H/S-u je na levoj strani.

TUŽILAC WAESPI: Ako možemo da predemo na vrh strane.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Sada, citiram: „Policijske uprave stanice podstanice. Policijske uprave su organizovane jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova u kojima se obavljaju navedeni poslovi, u već citiranom članu 1, tačkama 2, 4 i 5 Zakona o unutrašnjim poslovima?“ Očigledno tačka 3 nedostaje. Pa da pogledamo -- u – Zakon o unutrašnjim poslovima.

TUŽILAC WAESPI: A to je, gospodine Predsedavajući, dokument broj 3305 po Pravilu 65 ter. Mene ovde zanima prva strana. Zvanični naziv ovog dokumenta je Odluke o proglašenju i dopunama zakona o unutrašnjim poslovima. I tu vidimo, ako pogledamo nešto više, u engleskoj ali i u B/H/S verziji, vidimo tačku 3, ili broj 3 člana 1, govori o specijalnoj policiji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Gospodine Theunens, na osnovu vašeg pregleda dokumenata i doktrine, kako su policijske uprave sa jedne strane, i specijalna policija sa druge strane, međusobno povezane?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što sam to govorio o delu o specijalnoj policiji u drugom delu svog izveštaja, to počinje na strani 105 u engleskoj verziji, jedinice specijalne policije organizovane su po okruzima. Pri čemu su ove specijalne jedinice locirane u ovim – u ovim okruzima – mislim, u administrativnim oblastima, imaju ime tog okruga, ili županije na hrvatskom, ali dok obavljaju operacije, konkretno operaciju Oluja, ove jedinice su podređene načelniku sektora specijalne policije kao što sam ranije objasnio. I u ovom kontekstu, mogu takođe da se pozovem na dokument koji je usvojen u spis kao dokazni predmet Tužilaštva broj P554, a o tome se govori na strani 297 u engleskoj verziji, u drugom delu mog izveštaja. Dokazni predmet Tužilaštva broj P554 je naredba da se uspostavi štab združenih jedinica specijalne policije. Datum je 22. jul, i tu se identifikuje general Markač kao komandant te akcije, a brigadir Željko Sačić kao načelnik štaba združenih snaga specijalne policije. I ja – shvatio sam da sam napravio grešku ranije. Koristio sam ime Janić, a trebalo je da govorim Sačić, Željko Sačić.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da dam na usvajanje naslovnu stranu dokumenta broj 3305 po Pravilu 65 ter, to je Zakon o unutrašnjim poslovima o kojem smo upravo govorili. Samo naslovnu stranu.

SUDIJA ORIE: Rukom napisane zagrade se nalaze na istoj strani, da li imaju neko značenje ili je to samo greška?

TUŽILAC WAESPI: Ne. Original je stavljen u sistem i na njemu se jednostavno nalazio rukom napisan deo, to nije deo originala, neko je to dodao. Ne znam ko je to uradio, ali to nije bilo deo originala.

SUDIJA ORIE: Dakle to nema neko značenje. Da. Možda bi bilo bolje da imamo – da imamo kopiju bez rukopisa na njoj. Ako je to samo dodala neka nama nepoznata osoba. Ali mislim da svi shvataju da ovo nema nekog značaja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, Časni Sude, to smo utvrdili, i nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1148, časni Sude,

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1148 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Poslednji dokument o kojem želim da govorim, to je već dokazni predmet, to je dokazni predmet Odbrane broj D530. Dokazni predmet Odbrane broj D530.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A to je dokument od 3. oktobra, napisao ga je general pukovnik Mladen Markač. I ima dve adrese, ako tako mogu da kažem. Prva se nalazi sa desne strane, za „komandanta SJP-a,“ a sa desne strane stoji „načelnik zadarsko-kninske policijske administracije.“ I onda dodatak, „lično dostaviti komandantu SJP-a.“ Predmet je „Zahtev za proverom informacija.“ U poslednjem odlomku stoji: „Shodno gore rečenom, dužni ste da istražite navode i da dostavite pismenim putem rezultate istrage sektoru specijalne policije.“ Radio se o četiri pripadnika specijalne policije kao što je opisano u prvom pasusu. Moje pitanje je, gospodine Theunens, koji je značaj ovog dokumenta u vezi sa pitanjem ko komanduje specijalnom policijom?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Na temelju osobe koja je potpisala – imena osobe koja je potpisala dokument, možemo da vidimo da je general pukovnik Mladen Markač komandant sektora specijalne policije. On šalje naredbu komandantu SJP-a, odnosno onog dela koji se nalazi u zadarsko-kninskoj policijskoj administraciji, na osnovu dokumenata koje sam pregledamo, naročito ovih koji se bave ulogom i upotrebom jedinica specijalne policije tokom i nakon operacije Oluja. Uključivanje načelnika zadarsko-kninske administracije nije povezano sa komandom i rukovođenjem, već je to jedna administrativna stvar. I opet, lanac komandovanja ide od pomoćnika ministra, do načelnika sektora, do jedinica specijalne policije.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Ovim završavam svoje ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Mogu li ja da pitam jedno... Rekli ste da predmet ove naredbe: Zahtev za proverom informacija. Možete li da objasnite zašto ovo gledate kao naredbu, a ne kao zahtev?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, jednostavno rečeno, kada nadređeni, u ovom slučaju se radi o osobi na najvišoj poziciji u specijalnoj policiji, kada takva osoba ima zahtev, to podređeni tumače kao naredbu. Osim toga, skrenuo bih vam pažnju na zadnju rečenicu. U poslednjem pasusu stoji, „Shodno gore rečenom, dužni ste da istražite.“ Za mene, to je jezik koji se koristi u naredbama. Čak i ako se ovo možde nazvati zahtevom, rezultat ili cilj je da, zapravo, podređeni izvrši aktivnos ili da poduzme aktivnost. I u ovom slučaju ta aktivnost je istraga, citiram, „gorenavedene navode.“ I osim toga, druga stvar koja se zahteva od podređenog je dapismenim putem dostavi rezultate provere.

SUDIJA ORIE: Da. Da pokušam da shvatim vaše razloge za takvo zaključivanje. Kažete, jednostavno rečeno, kada nadređeni, a ovde se radi o najvišoj osobi u okviru specijalne polcije, ima zahtev, to se tumači kao naredba od strane podređenih. U kojoj meri razmišljate cirkularno, jer koristite ovaj dokument da je ovo poslato podređenom. U kojoj meri ovo možemo da sagledamo u krugovima? Jer ste rekli da reč „zahtev“ treba da se tumači kao naredba, jer to tako razumeju podređeni, ali u isto vreme koristite ovaj dokument kao dokaz da je postojala podređenost. Dakle, vaše tumačenje dokumenta zasniva se na rezultatu vašeg mišljenja, u određenoj meri, ne u svakom pogledu, ali makar što se tiče interpretacije reči „zahtev“, važi onako kako ste nam očigledno rekli.

SVEDOK THEUNENS: Shvatam šta mislite, gospodine Predsedavajući. Nisam koristio ovaj dokument u kontekstu komande i rukovođenja, mislio sam da je bilo važnije sagledati u smislu disciplinskih ovlašćenja komandanta Sspecijalne policije, odnosno, kada dobije informaciju – i neću sada da idem u detalje jer bih otišao predaleko – on koristi svoja ovlašćenja da zatraži informaciju. Na prvoj godini Vojne akademije, dobili smo brošuru za niže oficire. I jedna od stvari koje se sećam iz te brošure jeste da je jasno stajalo, zahtev nadređenog ili želja nadređenog bi trebalo – uvek treba smatrati kao naredbu. OK. Ja razumem da to nema pravnog temelja. Ali tako neko nižeg ranga vidi ili je naučen u vojsci i obučen je kako da tumači informacije, naročito zahteva ili naredbe koje dobija od nadređenog. Dakle –

SUDIJA ORIE: Da. Ali nije li tačno da je pitanje koje se ovde pokreće to da li je zadarsko-kninska policijska uprava podređena gospodinu Markaču. O tome se radi, zar ne? Makar ste vi to – to je ono što ste vi shvatili.

SVEDOK THEUNENS: Ne, časni Sude. Stvar je u tome – ovaj dokument pokazuje zajdeno sa drugim dokumentima, da je jedinica specijalne policije zadarsko-kninske policijske administracije podređena Markaču, generalu Markaču. To nije zadarsko-kninska policijska

administracija kao takva, jer je to regularna policija koja ima drugačiji lanac komandovanja. Mi ovde govorimo o jedinicama specijalne policije. I –

SUDIJA ORIE: I zato što kažete lično dostaviti komandantu jedinice specijalne policije.

SVEDOK THEUNENS: Svakako --

SUDIJA ORIE: Tu stoje obe stvari, zar ne? Čiji je rukopis? Jer to stoji u rukopisu – ne, samo da pokušam da nađem original. Ne, vi kažete da treba da se fokusiram na komandanta jedinice specijalne policije više nego na načelnika zadarsko-kninske policijske administracije.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, žao mi je što ne mogu da objasnim zašto je načelnik zadarsko-kninske policijske administracije uključen ovde. Ali, na temelju terminologije koja se koristi u naredbi ili zahtevu, i na osnovu konteksta, zaključujem da je on ovde kao poštansko sanduče, i naravno, zaključak je takođe baziran na interpretaciji i na analizi dokumenata koji se bave aktivnostima jedinica specijalne policije pre, za vreme i posle operacije Oluja. Dakle, kada gledamo zahtev i kada ga analiziramo sa vojnog stanovišta, mi znamo ko je to poslao. To je Markač. Adrese, načelnik zadarsko-kninske policijske administracije, međutim, tu stoji: „Lično dostaviti komandantu SJP-a.“ Dakle, načelnik zadarsko-kninske policijske administracije nema konkretne uloge vezano uz ovaj zahtev, osim da on ili neko kome on zapoveda, mora lično da uruči zahtev komandantu SJP-a, odnosno, komandantu zadarsko-kninske policijske administracije, generalnom sekretaru P jedinice. Dakle, jedinici SJP-a koja se nalazi u oblasti zadarsko-kninske policijske administracije. I onda na osnovu terminologije u poslednjem pasusu, poslednji pasus jasno daje uputstva: „Treba da istražite, i treba da dostavite,“ ja tumačim ovaj zahtev kao naredbu.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tom odgovoru.

TUŽILAC WAESPI: U petak ste me pitali da napravim spisak brojeva dokumenata po Pravilu 65 ter o kojima je govorio svedok, i imam spisak ovde. Možemo time sada da se bavimo, kako bi ovih sedam dokumenata bilo usvojeno u dokazne predmete.

SUDIJA ORIE: Da.Da li imate štampanu kopiju tog spiska, ili biste – sedam je konačan broj pa bismo možda...

TUŽILAC WAESPI: Da. Brojevi dokumenata su sledeći: 419; 1072; 3382; 4581; 3111; 5712 i 1618.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, u teoriji ja mislim da nemamo prigovor na ova dokumenta. Ako samo možemo da ih pogledamo tokom pauze i da se konsultujem sa drugim kolegama.

SUDIJA ORIE: To je u redu. Ovim se zaključuje vaše glavno ispitivanje, gospodine Waespi. Kako ćete da nastavite, kojim redom, kojim...

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, ja ću da počnem.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Theunens, prvo će da vas ispituje gospodin Kehoe. Gospodin Kehoe je advokat gospodina Gotovine.

ADVOKAT KEHOE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dobro jutro, gospodine Theunes.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Dobro jutro, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hteo bih da sa vama istražim jednu stvar o kojoj smo govorili kratko prošle nedelje, a o kojoj govorite na stranama 180. i 181. u vašem izveštaju, to bi bio drugi deo vašeg izveštaja, a tiče se granatiranja koje je izveo splitski vojni okrug za vreme operacije *Oluja*. Fokus će početi u pasusu 9(A), poslednja rečenica u 9(A)(i) gde ste napisali: „Dužnosti artiljerije splitskog vojnog okruga uključuju: ‘Stavljanje gradova Drvar, Knin, Benkovac, Obrovac i Gračac pod artiljerijsku vatru bez da su naznačene konkretne mete u Drvaru, Kninu, Benkovcu, Obrovcu i Gračacu, koje artiljerija splitskog vojnog okruga treba da gađa.’“ U sledećem pasusu vi kažete: „Činjenica da naredbe podređenih jedinica, operativne grupe Zadar, naredbe od 3. avgusta 1995. godine daju uputstva da stavite sledeće gradove pod artiljerijsku vatru Benkovac, Obrovac, Gračac, da te naredbe koje su pregledane tokom pripreme ovog izveštaja, ne sadrže konkretne informacije o metama, sugeriše da je komandant splitskog vojnog okruga i njegovi podređeni komandanti smatraju ove gradove koje su kontrolisali Srbi kao vojne mete koje treba gađati artiljerijom.“ A na sledećoj strani potkrepljujete ovaj zaključak sa naredbom brigadira Ademija od 7. maja 1995. godine. I hteo bih da istražimo taj zaključak koji ste napravili. Ali prvo bih hteo da vas pitam, kada su vam dali uputstva – zaustaviću se samo na sekund, samo kako bih to stvaio u neki vremenski sled. Kada ste prvi put primili uputstva od nekog člana kancelarije Tužilaštva o tome šta oni žele da vi uradite?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U – ako se dobro sećam, to je bilo u januaru 2007. godine. Imali smo – izvinjavam se zbog transkripta. U decembru smo imali prvi informativni

sastanak, kada sam govorio o svom iskustvu. Dakle, decembar 2006. godine, govorio sam o svojim iskustvima u štabu UNPROFOR-a i UNPA, i onda u januaru 2007. godine, mislim da je bilo na kraju meseca, primio sam zadatak od 10 tačaka o kojem sam govorio na početku mog svedočenja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U to vreme, da li ste dobili uputstva ili vam je neko rekao iz kancelarije Tužilaštva da će kancelarija Tužilaštva da tvrdi na ovom suđenju da su Knin i drugi gradovi u Krajini bili nasumično gađani od strane artiljerije Hrvatske vojske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude, nisu mi data nikakva uputstva u vezi s time šta ja treba da napišem u izveštaju. Dobio sam samo tih 10 tačaka, a kasnije spisak od 17 tačaka, koji se bavio ili je pokrio teme koje je trebalo da obradim. Nisam dobio nikakva uputstva ili usmerenja u vezi sa sadržajem mog izveštaja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U redu gospodine. Hajde da možda stavimo ovo na malo finiji način a da ne odemo predaleko. Kada ste prvi put saznali da će kancelarija Tužilaštva da tvrdi da su Knin i drugi gradovi u Krajini bili pod nasumičnom artiljerijskom paljbom? Kada ste prvi put saznali za to?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne sećam se tačno. Možda je to uključeno u optužnicu. Jednom sam pročitao optužnicu, na početku celog projekta kako bi saznao vremenski okvir i geografsko područje koje treba da pokrijem. Znao sam i čuo sam od Dai Morrisa da će se angažovati veštak za artiljeriju, ali dotle je išlo moje znanje o tome. I ako mi dozvolite, ne tvrdim da je granatiranje bilo nesumično...

SUDIJA ORIE: To nije pitanje koje vam je postavljeno.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da razovaramo još malo o tome i hajde da prođemo kroz vašu metodologiju, ako želite, i da pogledamo neke od stvari koje ste vi obradili. I primetio sam na stranama 81. i 82. vašeg izveštaja – i još jednom, ako nisam spomenuo, gospodine Theunens, govorim o drugom delu vašeg izveštaja. Samo da razjasnimo to.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, možda sam počeo da pričam pre nego što je svedok završio svoj odgovor, i to je uzrokovalo da nemamo neke stvari u transkriptu. Mislim da je svedok počeo da objašnjava da nije njegov stav da je granatiranje bilo nasumično, posle toga sam ja intervenisao i rekao da, koliko sam ja shvatio, to nije ni bilo pitanje koje mu je postavljeno. To nedostaje u transkriptu zbog toga što nisam sačekao, i hteo sam da ispravim to. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da pređemo sad – na sam vaš izveštaj. Rekli su mi da je to na strani 339 u elektronskom sistemu sudnice. Pri dnu stranice ćete primetiti da je Glavni štab hrvatske vojske u junu, Julu izdao nekoliko direktiva na naredbe vojnim okruzima, uključujući i splitski vojni okrug, da pokrenu i sprovedu operaciju koja se zove *Oluja*, uzimajući u obzir i pokretanje operacije *Ljeto*, ili *Ljeto 95*, 25. jula 1995. godine. „Može se računati da su ove direktive i naredbe dopunjene tokom vremena i sprovedene u izmenjenom obliku.“ Hajde da počnemo, i hajde da samo objasnimo malo detaljnije, gopsodine Theunens, u vezi sa sprovođenjem ovih naredbi kojim je počela operacija *Oluja*. I najviše me interesuje vaš komentar da su ove direktive i naredbe dopunjeni tokom vremena i sprovedeni u izmenjenom obliku. Možete li malo da nam pomognete oko toga i objasnite to malo.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kada sam pregledavao materijal, naišao sam na naredbe Glavnog štaba hrvatske vojske koje su sadržale ime *Oluja*, neki od tih dokumenata koje je spomenuo gospodin Kehoe imaju datum, na primer, 26. jun. Kada pregledate sadržaj ovih naredbi, primećujete da su neke od uputstava uključena u te naredbe već postignuta ili sprovedena tokom operacije *Ljeto*. I zato sam – mislim, uključio sam ih kao pozadinsku informaciju, ali po mom mišljenju, autoritativna naredba za operaciju *Oluja*, na nivou splitskog vojnog okruga, je naredba za napad na Kozjak, a to je pre bio dokument broj 3119 po Pravilu 65 ter, tako je dat na usvajanje u spis. Nemam dokazni broj za to, to može da se vidi na strani 96 u engleskoj verziji.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ubrzo ćemo preći na to, gospodine Theunens. Ono što ste pokušali da prenesete tokom vašeg svedočenja, što se tiče naredbi koje su dolazile og Glavnog štaba prema sredini – vojnom okrugu, da je bila konstantna razmena informacija, i prema gore i prema dole, između komandanta vpjnog okruga generala Gotovine, što je prouzrokovalo promenu ovih planova, zbog novih obaveštajnih podataka, novih informacija koje su dolazile, spomenuli ste promene na terenu nakon leta 1995. godine. Svi ti elementi su uticali na na vojnog komandanta da stalno nadgleda, i naređuje promene. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno, i to je ono što se zove komandni proces u prvom delu mog izveštaja. I opet, to se tiče poznavanja situacije.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da uzmemo ovo i da prođemo kroz to sa Pretresnim većem uz pomoć vašeg izveštaja jer se neki izveštaji nalaze na različitim mestima, i hteo bih redom da prođem kroz njih sa vama. I reću ću vam, gospodine Theunens, mislim sa izuzetkom jednog ili dva na koje ću vam ukazati, svi ostali dokumenti se nalaze u fusnotama vašeg izveštaja, i potrudiću se da tako i bude. Možete da mi kažete ako nisam u pravu, ali mislim da sam uradio najbolje što sam mogao.

ADVOKAT KEHOE: Hajde da pređemo na dokument broj 4481 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ovo je dokument, u stvari, o kojem ste govorili u vašem izveštaju na strani 82, odnosno na strani 340 u elektronskom sistemu sudnice. Povremeno ću da ogovrim o nekim drugim stavrima, ali bih hteo da se usredsredim na pitanje artiljerije. I ovo je naredba generala Bobetka od 26. juna 1995. godine. I za sve namere i svrhe, gospodine Theunens, ovo je prva direktiva koja je fokusirana na *Oluju*. I ako se o njoj govorilo u drugim dokumentima, ovo je prvi dokument; zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je prvi dokument da ja znam.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Na početku ovog izveštaja, ako možemo da se vratimo na stranu 6. od 11 u ovom izveštaju. Ali pre nego što pređemo na to, šta je ovo? Kakva je ovo direktiva? Samo je uopšteno opišite Pretresnom veću.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, u hijerarhiji naredbi i komandi, ako mogu tako da se izrazim, kao što sam već rekao u prvom delu mog izveštaja, direktiva je na drugom nivou. Na najvećem nivou su uputstva. Onda imate direktive, i onda redom, idete ka dole dok ne stignete, na kraju su komande koje su najjednostavniji oblik naredbi, dakle, direktiva je naredba od – koja je izdata od strane najvišeg vojnog vrha, odnosno, Glavnog štaba, i sadrži detaljne informacije i uputstva o zadacima jedinica Hrvatske vojske. U tom kontekstu, ovo je direktiva koja uključuje zadatke za splitski vojni okrug, u vezi sa sprovođenjem operacije koja je identifikovana kao operacija Oluja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I ako možemo da pogledamo 6 u dokumentu, i nećemo ići kroz ceo dokument jer ćemo ga staviti u dokazne predmete kako bi ga Pretresno veće pregledalo. Ali me zanima strana 6. od 11, pasus 7, artiljerijska i raketna podrška. Stoji da će artiljerijska i raketna podrška biti obezbeđena 14. i 20. I onda u sledećem pasusu: „Podrška treba da se fokusira na neutralizovanju Glavnog štaba Republike Srpske i komandnog mesta 7. korpusa u Kninu, komandnog mesta brigada, koncentrišući se na neprijateljske snage, oružje i artiljeriju u oblastima Knina i Benkovca, uključujući skladišta municije, dok daje podršku glavnim snagama u napadu i sprečavanju kontranapada neprijatelja iz pravca Knina, Kaštela Žegarskog i Benkovaca.“ I ako možemo da se vratimo na stranu 9, samo bih da vas pitam nekoliko pitanja o artiljeriji. Na sredini strane stoji: „Na osnovu novoprikupljenih informacija ...“ Da li vidite to, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Vidim to, gospodine Kehoe. Hvala vam.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: „Na osnovu novoprikupljenih informacija o promenama kod neprijateljske strane, treba da ažuriramo planove operacije, naročito planove za upotrebu artiljerije i HRZ-a (Hrvatsko ratno zrakoplovstvo), kao i druge planove, koji svi treba da budu dostavljeni Glavnom štabu – Glavnom štabu Hrvatske vojske.“ Kada ste pregledali ovo, zaključili ste, zar ne, da je veoma rano Glavni štab Hrvatske vojske, postavio konkretne vojne ciljeve planirajući *Oluju*, i da je te planove trebalo ažurirati dodatnim informacijama koje se tiču artiljerije kako vreme bude proticalo. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno, časni Sude. Ali na početku ove naredbe, takođe vidimo da je naredba zasnovana na planovima koje je prodložio komandant Splitskog vojnog okruga.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Razumem, gospodine.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Aha.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ali, ovo je konkretna ideja koju Glavni štab ima o vojnim metama i on treba da bude ažiriran, naročito upotreba artiljerije treba da bude ažurirana. Tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, tako se sprovodi rukovođenje i komandovanje. Onda je na komandantu Splitskog vojnog okruga, u ovom slučaju, da odredi konkretne informacije o metama i da dostavi tu konkretnu informaciju svojim artiljerijskim jedinicama.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, u ovom trenutku, hteo bih da ponudim na usvajanje u dokaz dokument broj 4481 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D956.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D956 je usvojen u spis.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Naredba koju smo upravo videli je samo mali primer složenosti koja prati sprovođenje vojne operacije, kao što je *Oluja* ili bilo koja takva operacija. Da li biste se složili sa time, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, slažem se sa tim.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I ako vratim vašu pažnju na – pa, pored naredbe koje je došlo od generala Bobetka o toj direktivi, postoji konkretna naredba koju je general Bobetko poslao generalu Gotovini 26. juna 1995. godine.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da dobijemo dokument broj 1283 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Prva naredba – prva direktiva o kojoj smo upravo govorili je direktiva koja je poslata konkretno jednoj osobi. Taj dokument izgleda da je poslat samo generalu Gotovini. Možete li da pomognete Pretresnom veću, u čemu je razlika između ove dve stvari? Ako želite da pregledate dokument, možemo da prodemo kroz njega, ali ...

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. Logično je da naredbe, ili zapravo, sva korespondencija od nadređenog komandanta bude poslata – komandantu podređene jedinice – ne,

preformulisaću to. Izvinjavam se. Ako nadređeni želi da pošalje informaciju ili zahtev podređenoj jedinici, on će poslati svoj zahtev ili svoju naredbu komandantu te jedinice, tako da je logično da uputstvo ili naredba splitskom vojnom okrugu od strane Glavnog štaba Hrvatske vojske bude poslata komandantu splitskog vojnog okruga.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde – za svaki slučaj, hajde da pogledamo ceo dokument. Kasnije će vam biti malo lakše da odgovorite na ova pitanja.

ADVOKAT KEHOE: Hajde da predemo na sledeću stranu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, možete li da mi razjasnite nešto u vezi sa direktivom. Vaša su prva pitanja bila u vezi sa konkretnim gradovima i selima, a ovo što ste upravo pročitali svedoku u vezi sa tačkom 7, artiljerijska i raketna podrška, odnosi se samo na Knin. A drugde u ovom dokumentu mislim da sam pročitao nešto o artiljerijskom napadu. Sada bih hteo da razjasnim sa svedokom, bi kažete, nije li tačno da mi iz ove direktive vidimo da su oni imali konkretne ciljeve. U kojoj meri to važi za celu operaciju Iluja ili za Knin ili – u svetlu vaših zaključaka, pokušavam da shvatim šta smo tačno saznali iz ovog dokumenta.

SVEDOK THEUNENS: Gospodine Predsedavajući, želite da prokomentarišem prethodni dokument koji smo videli?

SUDIJA ORIE: Da. Prethodni dokument. Postavljeno vam je pitanje. Gospodin Kehoe vas je pitao da li biste se složili da li su postojale konkretne mete, i mislim da sa brojem 17, da to treba da se ažurira. I onda ste govorili u jednom delu o Kninu, i malo uopštenije o ažuriranju meta. Ono što bih želeo da znam – samo da vidim šta gospodin Kehoe tačno --

ADVOKAT KEHOE: Gospodine Predsedavajući, bilo bi od pomoći ako bismo opet dobili taj dokument.

SUDIJA ORIE: Da. Ili red gde ste vi to rekli. Gospodin Kehoe vas je pitao, „Kada su vam pokazane mete, koje su, koliko sam ja shvatio, bile ograničene na Knin, pitao vas je kada ste pregledali dokumenta vi ste zaključili da je vrlo rano Glavni štab hrvatske vojske imao konkretne vojne ciljeve na umu prilikom planiranja Oluje i da je te planove trebalo ažurirati sa dodatnim informacijama koje se tiču artiljerije kako je vreme prolazilo?“ To pitanje vam je bilo postavljeno nakon što ste govorili o artiljerijskoj podršci, a to se odnosilo na mete u Kninu, i onda kada vam je pokazan taj pasus koji kaže, Pa, moramo da ažuriramo to na osnovu novih informacija. Zaključak koji vam je dao svedok Kehoe nije bio ograničen na Knin, već je bio uopšten. Kada ste rekli, „to je tačno,“ i onda ste rekli nešto o planovima koje je predložio komandant splitskog vojnog okruga, da li ste mislili da se slažete sa gospodinom Kehoeom da je to bio generalno slučaj;

ili ste se složili sa gospodinom Kehoem na osnovu onoga šta vam je rekao, a to je, za Knin, i ako mogu tako da kažem, za pasus o ažuriranju.

SVEDOK THEUNENS: Gospodine Predsedavajući, moj odgovor se odnosio na generalnu situaciju. To znači, da su u direktivama Glavnog štaba, određene konkretne mete po svojoj prirodi. Direktive govore o komandnim mestima, o koncentraciji ljudstva, o koncentraciji oružja i artiljerije u području Knina i Benkovca, uključujući i skladišta municije i goriva, znači, u direktivama Glavnog štaba hrvatske vojske, identifikovani su ovakvi tipovi meta. Očigledno, Glavni štab ne – ili general Bobetko ne govori tačno gde se nalaze mete u Kninu i Benkovcu. Na podređenom komandantu je da na osnovu obaveštajnih podataka i informacija, da se koristi ovim uputstvima ili instrukcijama svog nadređenog kako bi utvrdio koje su mete – pre svega, gde se nalaze te mete --

SUDIJA ORIE: Razumem. Moje pitanje je uglavnom bilo fokusirano na to da li ste se vi složili da je to bio neki generalni pristup ili je to bilo ograničeno na konkretne oblasti koje vam je spomenuo gospodin Kehoe, i razumem da kažete da je ovo bila generalni pristup kako su se stvari radile u to vreme. Ako je to slučaj, onda --

SVEDOK THEUNENS: Svakako da je generalni pristup. Mislim da oboje – svi smo zapazili da postoji razlika između onoga što stoji u dokumentu broj 4481 i onoga što stoji u naredbi za napad, jer tamo samo vidimo, pa, samo zauzmite gradove Knin, Benkovac, i druge gradove i pucajte ili gađajte artiljerijom te gradove, pri čemu je ranija instrukcija višeg ešalona mnogo konkretnija. To je jedino zapažanje koje mogu da naravim kada poredim ova dva dokumenta. Samo da zaključim, nelogično je da instrukcija sa nižeg nivoa bude opštenija i nejasnija i manje konkretna nego instrukcija koja je došla sa višeg ešalona.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Da se nadovežem na vaš poslednji odgovor, vi tvrdite da su informacije koje su došle sa višeg nivoa konkretnije nego informacije sa nižeg nivoa, i to smatrate, kao što znate, da je nelogično da to bude tako. Da li je to vaša izjava?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pokušao sam da kažem suprotnu stvar, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: OK.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Odnosno, da viši ešalon, Glavni štab daje generalne informacije. Na primer, u ovom konkretnom slučaju, određuje tipove meta koje treba gađati, a na nižem ešalonu, u ovom slučaju splitskom vojnom okrugu, će se identifikovati svaka meta, i uključio sam primere popisa meta u ovom mom izveštaju. Ranije smo razgovarali o tome sa X, Y, Z koordinatama, fizičkoj identifikaciji ili nazivu mete, i tako dalje. To nije za Glavni štab. To treba da odrede vojni okrug i njegove podređene jedinice.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hvala vam na pojašnjenju, gospodine Theunens. Hajde da se vratimo na dokument koji je na ekranu, to je broj 1283 po Pravilu 65 ter, naredbu generala Bobetka. Mislim da je to isti datum, odnosno 26. jun. I u ovoj naredbi se skreće pažnja generala Gotovine na neke informacije.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da skrolujemo na prvi pasus.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: „Prošlog meseca naprijatelj je preduzeo niz operacija koje su dovele do značajnih promena u vojnoj i političkoj situaciji u okupiranim teritorijama Republike Hrvatske. Ovo se pre svega odnosi na regrutovanje i pojačanje snaga u 39. banijskom, 21. kordunskom, 15. ličkom i 7. kninskom korpusu SVK-a, Srpske Vojske Krajine. Regrutovanje je izvedeno uz materijalnu pomoć Jugoslovenske vojske i kroz mobilizaciju regruta na teritoriji SRJ.“ Možete li da malo objasnite u smislu, u stvari, da li je Vojska Republike Srpske Krajine zaista osnaživala svoje snage uz pomoć Jugoslovenske vojske u vreme pisanja ove naredbe?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Gospodine Predsedavajući, nisam konkretno analizirao aktivnosti Srpske Vojske Krajine u tom vremenskom periodu. Upoznat sam sa činjenicom da je početkom juna general Mrkšić bio poslat iz Beograda da preuzme komandu nad Srpskom Vojskom Krajine, i takođe mi je poznata parada na poligonu u Slunju, koja se odigrala 28. juna 1995. godine. Ne mogu da izvedem dalje zaključke o tome da li je Srpska vojska Krajine pojačavala svoju borbenu spremnost ili preduzimala neke druge mere. Sećam se informacije kada sam radio u štabu UNPROFOR-a da se dosta očekivalo od dolaska Mrkšića, u smislu poboljšanja sveukupnih sposobnosti Srpske Vojske Krajine.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Pre nego što dalje nastavimo sa ovim, rekli ste na strani 69, red 8, „nisam konkretno analizirao aktivnosti Srpske Vojske Krajine u tom vremenskom periodu.“ U dokaznom predmetu Tužilaštva broj P1011, u tački 10 i tački 9, rečeno vam je da – gospodin Tieger vam je naložio u kojim kategorijama morate da date informacije o tempu i napretku operacije *Oluja*, uključujući i operacije čišćenja; razmeštaja i aktivnosti Srpske Vojske Krajine. Dakle vi – na osnovu instrukcija koje ste dobili i dokaznog premeta Tužilaštva, date su vam informacije koje se tiču, da se obezbede informacije o razmeštanju i aktivnostima Srpske Vojske Krajine. A sada govorite da to niste uradili?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne sećam se tačne formulacije u tački 9, ali mislim da se to odnosi na situaciju nakon *Oluje*, kada se govori o operacijama čišćenja. Nisam siguran – ne sećam se da sam dobio zadatak da sistematski analiziram ili da detaljno analiziram aktivnosti Srpske Vojske Krajine pre *Oluje*.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da pokažemo dokument, pa možda možemo da govorimo – pokažite dokazni predmet Tužilaštva broj P1011, stranu 2, tačku 9, možda možete da nam pokažete to. Ako možete da pročitate sa mnom tačku 9, a to je deo kategorija o kojima treba

da dostavite informacije. „Tempo i napredak operacije *Oluja*, uključujući operacije čišćenja; razmeštaj i aktivnosti Srpske Vojske Krajine.“

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ja sam razumeo – i opet, kao što ste videli, ja nisam o tome konkretno govorio u svom izveštaju. Nisam nikada – nisam čuo neke komentare Tužilaštva u vezi sa tim, ali ja razumem da se ovo zapravo odnosi na razmeštanje i aktivnosti Srpske Vojske Krajine za vreme i nakon operacije *Oluja*, i ovde mogu iskreno da odgovorim da nisam imao pristup konkretnim informacijama – o razmeštanju i aktivnostima Srpske Vojske Krajine za vreme i nakon operacije *Oluja* u sektoru Jug.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Da li svedočite, gospodine, da dok ste pisali ovaj – mislim da je opisan kao putokaz za Pretresno veče, vi niste analizirali dokumente Srpske Vojske Krajine koje se odnose na razmeštanje i aktivnosti tokom i nakon *Oluje*. D li vi to kažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, nailazio sam na takva dokumenta ali – ne, preformulisao. Naišao sam na nekoliko dokumenata iz kojih je proizilazilo da baš i nije bilo previše – makar ne u bivšem sektoru Jug – nije više bilo toliko razmeštanja i aktivnosti Srpske Vojske Krajine – mislim, bilo je izolovanih aktivnosti. To je opet na osnovu informacija kojih se sećam dok sam radio za UNPROFOR, ali ovde nisam naišao na dokumente koji govore da je za vreme operacije *Oluja* i dalje functionisao sistem rukovođenja i komandovanja i sistem izveštavanja Srpske Vojske Krajine, koji bi generisao dovoljno dokumenata i izveštaja koji bi mi dozvolili da analiziram aktivnosti Srpske Vojske Krajine u sektoru Jug u tom vremenskom periodu.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, da li kažete da u arhivama kancelarije Tužilaštva nije bilo – ne želim da preneglašavam ovo, gospodine – da nije bio dovoljan broj dokumenata Srpske Vojske Krajine u posjedstvu kancelarije Tužilaštva koji bi vam omogućili da pregledate materijal pre, za vreme i posle operacije *Oluja*; ili samo kažete da niste pregledali ništa od toga?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ključne reči ovde su „tokom i nakon operacije *Oluja*.“ O onome što se desilo pre *Oluje* sam uopšteno govorio u izveštaju, jer sam msilio da je bitno za pozadinu. Takođe sam govorio o, na primer, ono što pokušavam da kažem jeste da za vreme i nakon operacije nije bilo dovoljno dokumenata, odnosno, dokumenata koji pokrivaju aktivnosti Srpske Vojske Krajine u sektoru Jug za vreme i nakon operacije *Oluja*. Naišao sam na neka dokumenta Vojske Jugoslavije koja se bave ovom temom, ali to se desilo mnogo kasnije nakon što sam napisao dodatak, u okviru sastavljanja dodatka za bivši Martićev izveštaj u predmetu Perišić.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Pa, gospodine, kada ste pripremali dokumente, i kada ste primili ovo uputstvo bez obzira koja je njegova svrha, da li ste pitali kancelariju Tužilaštva za neku dodatnu dokumentaciju Srpske Vojske Krajine? I ako jeste, kada?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude, nisam pitao kancelariju Tužilaštva za dodatnu dokumentaciju Srpske Vojske Krajine, jer sam mislio da nije od velikog značaja za moj izveštaj.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Znači, kada ste pripremili – kada ste dobili uputstva da obezbedite Pretresnom veću neku vrstu orijentira za ono što se desilo u operaciji *Oluja*, vi ste doneli odluku da ne razmatrate dokumenta Srpske Vojske Krajine jer ste smatrali da nisu od velikog značaja za vaš izveštaj.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, mislim da nisam to rekao. Rekao sam da sam naišao na dokumenta, uključujući i dokumenta Srpske Vojske Krajine, ali što se tiče SVK dokumenta, nisam naišao na dovoljan broj istih koji bi mi omogućio da obezbedim sliku koja bi odgovarala metodologiji rada koju sam koristio, za operacije koje je preduzela SVK za vreme i nakon operacije *Oluja*. Sećam se – o tome ne govorim u svom izveštaju – da su jedinice SVK-a u sektoru Jug prilično brzo – u ranoj fazi su počele da se povlače. Takođe se sećam da postoji u sektoru Sever dogovor o prestanku vatre koji su potpisali general Stipetić, Petar, i nisam siguran da li je bio Bulat, ili neki drugi general SVK-a, 8. ili 9. avgusta, koji je rezultirao povlačenjem ostataka (organizovanih SVK jedinica iz sektora Sever). Lista od 10 tačaka koju sam primio od Tužilaštva, meni nije bilo rečeno da je to bio orijentir za Pretresno veće. Posle toga je došla lista od 17 tačaka, a onda moj predlog sadržaja. I ovaj sadržaj, u kom se nije spominjala SVK za vreme i nakon operacije *Oluja*, je prihvaćen od strane kancelarije Tužilaštva.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ako možemo da se vratimo na stranu 1 ovog dokumenta, samo kako bismo razjasnili, gospodine Theunens, da i vi i ja govorimo o istoj strani ovde.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, ako je vaša poenta da svedok, uprkos uputstvima u tački 9, nisje obratio konkretnu pažnju na SVK, onda je ta poenta napravljena jedno četiri do pet puta.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, pokazujem mu jednu rečenicu. To je u redu.

SUDIJA ORIE: Ostaviću to vama.

ADVOKAT KEHOE: Ostaviću to, Sudijo. Mislim da možemo da se vratimo onom smeru kojim smo išli ranije. Ne znam da li časni Sud želi da ima pauzu u ovom trenutku.

SUDIJA ORIE: Da, mislio sam o tome. Imamo pauzu do 13.00 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, molim vas nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Da, gospodine Predsedavajući. Hvala vam. Ako možemo da se vratimo na dokument broj 1283 po Pravilu 65 ter, molim. I ako možemo da pređemo na sledeću stranu, molim.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Kao što primećujemo na dnu ovog pasusa, stoji da će VRS, vojska Republike Srpske, i Srpska Vojska Krajine preduzeti operaciju da slome 5. korpus Armije Bosne i Hercegovine u zapadnoj Bosni. To se odnosi na enklavu Bihać gde je bio 5. korpus; zar ne, gospodine?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. Samo bih hteo da naglasim da je ovo obaveštajni podatak Glavnog štaba srpske vojske. Dakle, suprotno njihovom obaveštajnom podatku, ovo su namere SVK-a i VRS-a u vezi sa Bihaćem.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dogodilo se, u stvari, da su SVK i VRS napale u zajedničkoj operaciji Bihać, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ne u tom trenutku. Oni su to činili u ranijim prilikama, međutim, od početka jula, operacije su bile vođenje samo sa snagama SVK-a zajedno sa delovima snagama takozvane autonomne pokrajine zapadne Bosne. I toga se sećam jer sam zajedno sa mojim šefom u G2 u vojnoj kancelariji u Zagrebu, trebalo je da damo kratku informaciju gospodinu Akashiju, i mi smo smatrali učešće – da je učešće VRS-a glavni indikator o namerama SVK-a i snagama autonomne regije zapadne Bosne u odnosu na Bihać.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, vi imate tendenciju da objašnjavate čak i stvari koje vas niko nije pito, jer gospodin Kehoe je želeo da zna da li se to dogodilo, a deo vašeg odgovora je da ste objasnili zbog čega se sećate toga. Ako postoje neke sumnje koje se tiču vašeg sećanja, gospodin Kehoe će svakako da se pozabavi time.

SVEDOK THEUNENS: U redu.

ADVOKAT KEHOE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, da pređemo na sledeću stranu, na samu naredbu generala Bobetka, za koju sam siguran da vam je poznata. Tom naredbom se 4. gardijska brigada i 7. gardijska brigada stavljaju u stanje pripravnosti. Mislim da se to nalazi na dnu 2. strane u B/H/S verziji i u engleskoj verziji. I ako možemo da pređemo na sledeću stranu. U pasusu 6 stoji da trupe – da trupe treba da budu spremne da izvrše svoje zadatke do 29. juna 1995. godine, u 5.00 časova.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, u ovom trenutku bih da ponudim dokument broj 1283 po Pravilu 65 ter u dokaze.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora?

TUŽILAC WAESPI: Tako je, gospodine Predsedavajući.

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D957.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D957 je usvojen u spis.

ADVOKAT KEHOE: Ima još jedno ili dva pitanja u vezi sa ovim dokumentom.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ovim dokumentom se informiše general Gotovina o mogućoj ofanzivi sa – protiv 5. korpusa u zapadnoj Bosni kao i o informaciji koja se tiče regrutovanja dodatnih vojnika. I da li biste se složili da je ovo bila važna informacija, jer je komandant splitskog vojnog okruga, ili bilo koji vojni komandant, morao da zna sa čime se suočava; nije li to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. On je morao da zna sa čime se suočava, i on mora da bude svestan kojim snagama raspolaže.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: On mora da bude svestan situacije, on donosi odluke na osnovu informacija koje ima o drugoj strani?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: On donosi odluku na osnovu svih informacija koje ima, i aktivnosti neprijatelja ili procena aktivnosti neprijatelja, je samo jedan deo informacije koje komandant razmatra tokom sprovođenja rukovođenja i komandovanja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, kada ste govorili o metodologiji rada, i kada ste pokušavali da donesete odluku o tome da li je general Gotovina postupao kao razuman vojni komandant pod tim okolnostima, kako ste vi doneli tu odluku kada niste znali sa čime se general Gotovina suočavao u tom trenutku?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, od mene se nije tražilo da zaključim da li je general Gotovina postupao kao razumni vojni komandant.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle – u redu, gospodine. Odbrana će da prihvati ovaj odgovor. Hajde da –

ADVOKAT KEHOE: Ako mogu da dobijem samo trenutak, časni Sude?

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Samo kako bi bilo jasno, dakle, gospodine Theunens, na osnovu vašeg rada koji ste sproveli, vi nemate mišljenje o tome da li je ili nije general Gotovina postupao kao razuman vojni komandant tokom operacije *Oluja*?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, izveo sam zaključke koji mogu da se nađu u rezimeu. Očigledno, neki od ovih zaključaka su relevantni ili mogu da budu relevantni za to pitanje da li se ili nije general Gotovina ponašao kao razumni vojni komandant, ali moj – što se mene tiče, od mene se nije tražilo da formulišem konkretan zaključak o tome da li se ili nije general Gotovina ponašao kao razumni vojni komandant.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Možete li da nam pomognete, gospodine, na osnovu vašeg odgovora, kada kažete: „Izveo sam zaključke koji mogu da se nađu u rezimeu. Očigledno, neki od ovih zaključaka su relevantni ili mogu da budu relevantni za to pitanje da li se ili nije general Gotovina ponašao kao razumni vojni komandant.“ U onim stvarima gde to postaje relevantno, moje pitanje za vas i dalje ostaje kako ste mogli da dođete do tih zaključaka na bilo koji način ako niste znali sa čime se general Gotovina suočavao na drugoj strani?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pre svega, hteo bih da mi objasnite šta mislite pod tim, bez da ste znali sa čime se general Gotovina suočavao na drugoj strani, i drugo, kao što sam ranije objasnio – i to takođe može da se nađe u prvom delu mog izveštaja – situacija u kojoj se nalazi neprijatelj je samo jedan aspekt koji komandant treba da razmotri kako bi primeni proces rukovođenja i komandovanja.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, mislim da bi moglo da bude sve jasno, mislim da vi jako dobro znate da govorim o neprijateljskim snagama sa kojim se suočavao general Gotovina, da su to snage SVK-a ili VRS-a ili bilo koje druge snage. Mislim da vi znate o čemu govorim. Moje pitanje se vraća na bilo koji zaključak koji ste mogli da napravite, kako ste mogli da ga napravite ili da odredite da li se ili nije general Gotovina ponašao kao razuman vojni komandant bez procene, bez neke procene, o tome sa čime se suočavao, sa kakvim neprijateljskim snagama.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, jedan od zaključaka koje ja iznosim u svom rezimeu jeste da je pre, za vreme, i nakon operacije *Oluja* funkcionisao je sistem rukovođenja i komandovanja u splitskom vojnom okrugu, takođe se primenjuje na druge snage koje su delovale pod komandom generala Gotovine u tom vremenskom periodu. Mislim da je sa vojne tačke gledišta, da je to veoma važan zaključak. I takav zaključak ne mora da se odnosi na bilo kakvu informaciju koja se odnosi na neprijateljske aktivnosti, da ili ne, jer se samo odnosi na aktivnosti snaga koje su pod komandom generala Gotovine. Ako želite, mogu da vam dam i druge primere.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Složili biste se sa mnom da kada donosite odluku o tome da li je artiljerija korišćena ili nije korišćena na odgovarajući način, od strane razumnog vojnog komandanta, da je bitno za vas da procenite sa čime se suočavao razumni vojni komandant kada je donosio tu odluku o upotrebi artiljerije. Da li biste se složili oko toga?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, uključio sam u različitim delovima drugog dela svog izveštaja, dokumenta iz kojih se vidi da je splitski vojni okrug, kroz obaveštajne podatke koje je primio od Glavnog štaba Hrvatske vojske, kao i od svojih organskih obaveštajnih organa, odnosno, onih na komandnom nivou Splitskog vojnog okruga, imao, na primer, bespilotne letelice, koje su bile prilično sofisticirane u tom periodu, kao i obaveštajne organe svojih podređenih jedinica. Zaključio sam iz tih dokumenata da je splitski vojni okrug, neposredno pre operacije *Oluja*, ažurirao informacije koje se tiču lokacija neprijateljskih jedinica, objekata, komandnih mesta kao i namera i aktivnosti tih neprijateljskih snaga.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, ako idemo taj jedan korak dalje, da li biste se složili da je general Gotovina, na osnovu te informacije, delovao kao razumni vojni komandant jer je imao konkretne informacije o metama protiv kojih će da koristi artiljeriju, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, zadatak koji sam dobio i dokumenta koje sam mogao da pregledam, ne može na osnovu njih da se zaključi šta je general Gotovina i njegovi – i pripadnici komande splitskog vojnog okruga koji su delovali pod njegovim naredbama, šta su uradili sa tim obaveštajnim podacima. Mogu samo da zaključim da su oni imali tu obaveštajnu informaciju. Imam neke unose, ali bih ih smatrao prilično nedovršnim o tome da su podređene jedinice, na primer, kao što sam spomenuo na strani 187 u engleskoj verziji, da zaista postoji spisak meta, koji sam ustanovio na osnovu doktrine sa kojom sam upoznat. Potoji unos koji se nalazi na strani 188 u engleskoj verziji, to je iz izveštaja koji je podneo 144. domovinski puk – domovinski puk, a to je dokumnet broj 4600 po Pravilu 65 ter, i citiram: „Ispravke su, što se tiče artiljerije, urađene u pravom trenutku. U prvih nekoliko sati, nisamo imali podršku od strane operativne grupe Zadar, osim granatiranja oblasti Benkovac bez nadgledanja. A u poruci od 5.30 časova sledećeg sadržaja ne vidi se da nešto pada na Benkovac.“ Nisam doneo sveopšti zaključak o upotrebi artiljerije od strane splitskog vojnog okruga iz te informacije, jer nisam imao, po mom mišljenju, dovoljno dostupnih informacija o korišćenju artiljerijske vatre za vreme operacije Oluja.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, mislim da mogu – kada bih imao neko konkretno dopuštanje, mislim da mogu da skratim – ne dopuštanja, nego izjave. Mislim da bih u tom slučaju mogao da skratim ovo, da prodem malo brže.

SUDIJA ORIE: Da. Samo da pokušam da shvatim šta se tačno ovde desilo u poslednjih dva minuta. Nekoliko puta ste pitali, potpuno validno pitanje da li vam treba znanje o suprotnoj strani kako biste -- kako biste delovali kao razumni komandant. Svedok je malo razmišljao o tome, i konačno, umesto direktnog odgovora na vaše pitanje, počeo je da nam objašnjava o tome da u se izveštaju mogu naći elementi, makar, svedok zaključuje da su postojale informacije, možda ne sve, ali makar daje primer za to. I onda ste rekli, Prema tome, svi se slažete da on postupa kao razumni komandant. Problem u tom načinu ispitivanja – i ja bih makar da znam na šta ste vi mislili...

ADVOKAT KEHOE: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: Da li je to pojednostavljeno rečeno, Da li treba da imate informacije kako biste postupali kao razumni komandant? Hajde da pretpostavimo da je odgovor da. Drugo, da li ste imali informaciju. On je imao informaciju. Treće, dakle, vi se slažete da je postupao kao razumni komandant. Što naravno, zavisi. Čak i ako vam je potrebna informacija, ne znači da ako vi imate informaciju da ćete samo iz tog razloga da postupate kao razumno komandant. Možete se potpuno nerazumno ponašati i sa takvim informacijama. Trebalo je svedoku neko vreme da se izbori sa time. Ali to je, u stvari, ono što ste vi snažno predlagali u vašim pitanjima. I bez obzora na to šta bi svedok rekao, logika koju ste prezentovali svedoku je – za razliku od vašeg prvog pitanja – nije valjana logika. Samo želim da budete svesni da ako – ako manje više koristite logičke misli, da će Pretresno veće primeniti sopstvenu validnu logiku o ovim stvarima. Kao nastavak ovome, mislim da činjenične informacije koje mogu da pomognu Pretresnom veću mogu da se dobiju veoma brzo. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Ovim sam pokušao da skratim ovo. Pokušaću da prođem kroz ovo što je brže moguće. Ako možemo da predemo na dokument broj 3054 po Pravilu 65 ter, a to je naredba generala Bobetka od 27. Juna 1995. Godine. Ako možemo da predemo na sledeću stranu, molim.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: U prvom pasusu, stoji u pretposlednjem redu: „Treba da počnete sa spremanjem i izradom borbene dokumentacije po prilogu broj 5...”“

ADVOKAT KEHOE: Ako možete da pomerite malo, kako bi svi videli broj. Vidite da stoji prilog, ali tu piše broj 5. Ako možemo da predemo na stranu 4 od 20.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Sada, gospodine, ovo je lista dokumenata koji su pripremljeni za ovu ofanzivu. Očigledno, tu je naredba za napad, odluka o napadu sa mapom u razmeri 1:100.000. I zatim se navodi niz brojeva sve do broja 31. I – broj 7 je plan artiljerijske operacije na mapi sa tektualnom i tabularnom prezentacijom. Šta je to, gospodine?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To bi trebalo da bude isto ono što je objašnjeno u dokumentu, jer ne vidim nikakav dodatak ispred sebe. Očekivao bih da tu budu tabele koje naznačuju mete, i koje ih identifikuju. A mapa se koristi kao podrške tome.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, u ovom trenutku, hteo bih da ponudim na usvajanje dokument broj 2411 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, dokument broj 3054 po Pravilu 65 ter.

sekretar: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D958.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D958 je usvojen u spis.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Sada, gospodine, kada ste pregledali dokumentaciju, primetili ste da je general Gotovina prošao ono kroz šta je bilo potrebno kako bi pripremio informacije u vezi sa ovom naredbom generala Bobetka; zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Možete li molim vas, da mi kažete na kojoj strani u mom izveštaju sam govorio o ovoj naredbi? Jer nisam siguran da sam je video.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: O tome govorite u – samo da vidim --

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Govorili smo o nečemu što se desilo 27. Juna, a ovo je od 19. Juna.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Mislim da je to na strani 84.

SUDIJA ORIE: Prvog ili drugog dela izveštaja?

ADVOKAT KEHOE: Nisam siguran kom delu pripada strana 84.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U redu je. Našao sam je. Nisam mogao iz ovog dokumenta da zaključim koje akcije je preduzeo general Gotovina.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Hajde da se držimo ovog dokumenta i da pređemo na stvari kao što su mape. I hajde da predočimo Pretresnom veću o čemu mi to ovde govorimo i koje vrste mape – Glavni štab očekuje da budu pripremljene. I hajde da pogledamo dokument broj 5039 po Pravilu 65 ter. Pogledaćemo niz ovih mapa.

ADVOKAT KEHOE: Ovo je mapa broj 14 u zbirci dokumenata koje Pretresno veće ima pred sobom.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Bez da idemo konkretnije u ovaj dokument, ovo su tipovi – ovo je vrsta mape koja se priprema, zar ne, kada se prolazi kroz planiranje operacije kako bi se donela odluka kako da se sprovede ofanziva. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To nije najbolji primer, časni Sude, jer je ovo zapravo samo mapa koja rezimira...

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Razumem. To je rezime, samo vas pitam da li je ovo vrsta mape planiranja koja je napravljena na nivou splitskog vojnog okruga i onda poslata u Glavni štab, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, prema doktrini trebalo bi – mape se pripremaju na svim komandnim nivoima kako bi se dobila vizuelna slika naredbe i, da, onda se ona šalje dalje lancem komandovanja. Ali ja ne znam šta ova mapa zapravo znači. Mislim da pokazuje napredak jedinica splitskog vojnog okruga tokom operacije Oluja. Da dodam, nisu mi poznate mape koje je pravila komanda splitskog vojnog okruga kao rezultat naredbe ili direktive generala Bobetka.

SUDIJA ORIE: Dopustite mi da pokušam da skratim ovo. Da li je nešto sporno o pripremi neke operacije da se koriste ovakve karte u kojima postavljate koji su vam planovi? Ako je u tome stvar –

ADVOKAT KEHOE: (*preklapanje govornika*) ... samo vizuelna slika, Sudijo, tako je.

SUDIJA ORIE: Da. Hajde da nastavimo.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, mislim da ćemo da ponudimo na usvajanje u spis ovaj dokument broj 5039 po Pravilu 65 ter, koja je slična mapi koja je dokument broj 5047 po Pravilu 65 ter, i na kraju mapu Kozjaka koju je pripremio brigadir Ademi, a to je dokument D63005.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor. Svakako da bih želeo da ih vidim.

SUDIJA ORIE: Ako se one unose uspis samo da bi se pokazalo da su mape korišćenje za planiranje.

ADVOKAT KEHOE: To je tačno.

SUDIJA ORIE: Možda ih prihvatimo čak i da ih ne pogledamo, ali s obzirom da nema prigovora, makar nema za sada. Gospodine sekretare?

(Pretnesno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Stavite ih – imajući u vidu zajednički cilj, stavićemo ih pod jedan dokazni broj.

ADVOKAT KEHOE: Primetio sam jednu ispravku. Na poslednjoj mapi stoji 1D630052. Izvinjavam se, gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ove tri mape postaju dokazni predmet Odbrane broj D959.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D959 je usvojen u spis.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Napisali ste na strani 89 u drugom delu vašeg izveštaja da je održan sastanak na Brijunima koji je sazvaio predsednik Tuđman, i ovo je transkript tog sastanka, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P461 – nema potrebe da ga stavljate na ekran – gde je predsedni rekao: „Gospodo, sazvaio sam ovaj sastanak kako bih procenio trenutnu situaciju, da čujem vaša mišljenja, pre nego što odlučim koji će biti naši sledeći koraci u predstojećim danima.“ Hteo bih da pustim jedan kratak video snimak, odnosno audio zapis sa te trake, a to je 1D63-0001.

(video snimak)

Franjo Tuđman: Da li je moguća, da li je moguć udar na Knin, da ne pogađamo logor UNCRO-a, UNPROFOR-a...

Ante Gotovina: Mi možemo jako precizno ovog trenutka djelovati po Kninu, planski, bez da ciljamo u vojarnu u kojoj se nalazi smješten UNCRO.

Davor Damazet: Gospodine predsjedniče, imamo sve snimke i to što se zna UNPROFOR je u južnoj vojarni, to je u južnoj vojarni, a sve njegove su snage sjeverno. Prema tome, vrlo precizno može se gađati, a da se nikako ne dođe do djelovanja po kampu UNPROFOR-a. On je odvojen, južno je od Knina, to se precizno zna.

Ante Gotovina: Ovog trenutka, ni jedno oružje naše ne djeluje bez navođenja, znači, neposredno se navodi.

(kraj video snimka)

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Primetiću, gospodine Theunens, da u svom izveštaju kažete da u ovom trenutku možemo da se sistematski vrlo precizno uključimo u operacije u Kninu, dok u prevodu stoji na planiran način. Hajde sada ovako, gospodine, kada ste ovo pročitali i kada ste primetili da general Gotovina govori o tome da su napadi na Knin bili izvedeni na veoma precizan način, šta ste vi razumeli – šta ste vi, kao obaveštajni analitičar, mislili da on misli pod time?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To znači da su mete – msilim na ono što se tiče aretiljerije, da mete koje ste nameravali da gađate su u stvari mete koje ste gađali i da je rasipanje vatre unutar tehničkih ograničenja oružja i da se pogađaju mete koje niste nameravali.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Dakle, da li ste razumeli generala Gotovinu kada koristi reči „vrlo precizno,“ da je on – kao obaveštajni analitičar, da li ste vi zaključili da on govori o vrlo preciznim metama?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Možda je to nijasna u engleskom jeziku, ali ja bih rekao veoma konkretno ciljanje, odnosno, čin gađanja mete.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Takođe postoji beleška da on kaže da postoje fotografije. Kada ste videli to, gospodine, šta ste zaključili da general Gotovina – kao obaveštajni analitičar, šta ste zaključili, o čemu govori general Gotovina kada kaže, Posotje fotografije?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, kao što sam ranije rekao, povezao sam to sa unosom iz knjige generala Gotovine gde on govori o dostupnosti slika koje su dobijene od UAV-a, bespilotne letelice, i zaključio sam da mu to omogućava da ima pristup veoma preciznim informacijama o lokaciji meta i o identifikaciji meta, sve dok su ove fotografije ažurirane.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Primetili smo da on kaže vrlo precizne operacije sa fotografijama. A prevod, kao što smo vam pokazali, kaže „plansko delovanje.“ I moram da vam kažem da se to razlikuje od onoga što stoji u vašem izveštaju, gde se koristi reč „sistematski.“ Ja razumem da vi niste lingvista za B/H/S jezik, gospodine, ali ako je prevod, „plansko delovanje sa preciznim lokacijama i fotografijama,“ kao onalitičar, da li biste zaključili da general Gotovina govori predsedniku Tuđmanu da postoje fotografija; imamo konkretne mete na umu; imamo plan da delujemo na organizovan način i veoma planski. Da li bi to bilo, kao obaveštajnog analitičara, vaša procena na osnovu ovog snimka?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, odgovorio sam na pitanje. Zapravo, govorio sam o tome na strani 182, na strani 182 u engleskoj verziji u drugom delu mog izveštaja, gde sam uključio izvod iz zapisnika ovog sastanka, tokom koga general Gotovina govori, zapravo, o kapacitetima njegovih snaga u odnosu na Knin. I to možete da pronađete na strani 10 u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P461. A sistematski, nije ništa promenilo – mislim, reč „sistematski“ po mom razumevanju, jer sam shvatio to kao ako možete da uradite to na način – na planiran i organizovan način, odnosno, postoji jedan sistem iza toga.

ADVOKAT KEHOE: Sada -- časni Sude, u ovom trenutku, želeo bih da ponudim 1D63-001 na usvajanje u dokaze.

TUŽILAC WAESPI: Da, prvo bih želeo da pogledam tu traku. To je očigledno u vezi sa trakom koju imamo u dokaznim predmetima, i mi samo želimo da uporedimo ove dve verzije. Tako da bih da zadržim svoj konačni sud.

SUDIJA ORIE: Da. Na temelju ravnoteže mogućnosti, mogu li da smatram da to ipak nije nešto drugačije.

TUŽILAC WAESPI: Da, to je tačno.

SUDIJA ORIE: Pod ovim okolnostima, nisam vam ranije dao vremensko ograničenje za mape koje ste hteli da pogledate, imate 24 sata da pogledate mape. Takođe imate 24 sata da li je ovaj materijal ono što očekujete da bude, i već smo odlučili o usvajanju u spis. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ove tri mape postaju dokazni predmet Odbrane broj D960.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D960 je usvojen u spis, uz preduslov koji sam naveo. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Gospodine Theunens, hteo bih da na brzinu pokrijemo jednu oblast pre nego što završimo za danas, i mislim da to ima veze sa sposobnošću prikupljanja obaveštajnih podataka i rada koji je obavljala Hrvatska vojska. Mislim da ste tokom ovog jutra ili možda ovog popodneva govorili o obaveštajnim sposobnostima – ili o prikupljanju obaveštajnih podataka od strane hrvatske vojske i dali ste informaciju – i rekli ste da je to i činjeno. Kao referencu, ako možete, ako mogu, u stvari, govorili ste o tome na strani 87 i 88 u vašem izveštaju. Još jednom, to je drugi deo vašeg izveštaja. Izvinjavam se što nemam broj toga u elektronskom sistemu sudnice ali – kako biste mogli da me pratite. Ali mislim da možemo da na brzinu predemo kroz dokument o prikupljanju obaveštajnih podataka. I ako možemo da počnemo sa – opet, ovo su dokumenti o kojima bih da porazgovaramo a koji se nalaze u vašem izveštaju, prvi je dokument broj 609 po Pravilu 65 ter o kojem mislim da govorite na strani 88.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da dobijemo to na ekranu. To je obaveštajni izveštaj od 14. jula.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ako pogledamo malo niže, prvi pasus govori o regrutima ili – regrutima u i oko Benkovca, govori se o 2.250 regruta. I u poslednjoj rečenici u tom pasusu, stoji: „... većina snaga je grupisana u Benkovcu ...“ Inoformaciju kao što je ova, i ne želim da budem konkretan i da idem previše u detalje, gospodine Theunens, ali ovo je informacija koju bi komandant na nivou generala Gotovine hteo da zna, odnosno, ne da samo Armija Republike Srpske Krajine sakuplja vojsku, već i moguć položaj na kojem bi mogle da se nalaze ovo trupe.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Samo bih da dodam, ovo je izveštaj od izvora, odnosno, ovo je izveštaj HUMINT-a (inoformacije dobijene od neke osobe), i kao komandant, ja bih želeo da imam informaciju koja potvrđuje to, na primer, upotrebio bih pomoć neke druge obaveštajne grupe kako bih pronašao potvrdu te informacije.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Samo sad o ovome što ste upravo rekli, dakle, vi biste uzeli ovu informaciju od izvora i onda bi ste se vratili nazad i videli da li je ta informacija tačna ili ne.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Sledeća strana ovog dokumenta, to je informacija koja dolazi iz UNCRO-a, i prilično je interesantna. Vidite: „Na osnovu izjave UNCRO-a.“ „Pozicija raketnog sistema SA 6 (zemlja-vazduh).“ SA raketni sistem su mobilni raketni sistemi, rakete vazduh-zemlja, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, jesu. I iako nisam veštak za vazдушnu odbranu, sredinom 1990-ih su već bili prilično stari.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Ali kao komandant, gospodine, bilo da su stari ili – vi kao komandant biste hteli da znate gde se oni nalaze, kao što stoji ovde u poslednjem unosu, u Kninu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Naravno. I hteo bih da dobijem preciznije informacije o tačnoj lokaciji...

SUDIJA ORIE: Da li je ovo tema? Tema je očigledno da – u pripremi za operaciju Oluja, da bi vam trebale informacije i da bi postojala želja da dobijete takvu informaciju, i da je bilo kapaciteta i mogućnosti da dobijete takvu informaciju. Moje pitanje je: Da li je to sporno?

TUŽILAC WAESPI: Ne što se nas tiče, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Dakle, ja slušam sve ovo...

ADVOKAT KEHOE: Samo sam hteo – imam nekoliko dokumenata, ako samo mogu da prođem kroz njih na brzinu.

SUDIJA ORIE: Ne. Ali postoji – ako ne postoji spor oko ove stvari, gospodine Kehoe, zašto – mislim, pre svega, pored toga koliko je ovo logično, zašto trošite vreme na stvari koje nisu sporne? A čujem – formulisao sam na jedna uopšteni način, dakle, ako to nije sporno, hajde da predemo na stvari koje su...

ADVOKAT KEHOE: U nekim dokumentima ovde, kada se radi o metodologiji, postoji osporavanje, ne o tome da su oni sakupljali informacije, već konkretne informacije, jer to onda vodi dalje niže, na primer, ka sledećem dokumentu...

SUDIJA ORIE: Nema problema. Onda fokusirajte vaše pitanje na to.

ADVOKAT KEHOE: Hoću.

SUDIJA ORIE: Onda nemojte da pitate svedoka da li bi neko hteo da ima tu informaciju, već ako se radi konkretno o informaciji, pitajte ga o tome. Jer ako je to sporno, onda bi Pretresno veće, naravno, htelo da čuje šta svedok ima da nam kaže o toj spornoj stvari. Da.

ADVOKAT KEHOE: Da, gospodine Predsedavajući. Pređimo na 1D63-0002.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I reći ću vam da ne verujem, gospodine Theunens, da je ovo dokument koji se nalazi u vašem izveštaju. Gospodine Theunens, ovo je opet obaveštajni izveštaj od 17 jula, i tu stoje informacije koje su dobijene od civilne policije koja je u kontaktu sa UNCRO-om.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da damo svedoku malo bolji pogled na to, ako možemo.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I recite mi, gospodine Theunens, kada budete to pogledali, i preći ćemo na sledeću stranu, ako možemo.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, molim.

ADVOKAT KEHOE: Možemo li da pređemo na sledeću stranu.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: I ovo je u stvari pitanje da – dolazi do ciljanja, o čemu bih hteo da porazgovaram sa vama. Vidimo u prvom pasusu da obaveštajne informacije govore o radarskim sistemima. Kako idemo ka dnu strane, govori se o grupisanju trupa. A na dnu strane, govori se o prisustvu tenkova i nekih minobacačkih baterija. I za svaki od ovih unosa postoje koordinate, X/Y koordinate, koje pokazuju lokaciju gde se one nalaze. Na tim lokacijama – da li me pratite, gospodine?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT KEHOE - PITANJE: Na tim lokacijama, to je vrsta informacije koju želi neko ko je zadužen za biranje meta za artiljerijski napad (sic). Da li je to tačno? Tačne koordinate, kako biste mogli da budete malo više – kako biste bili što je moguće precizniji.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. I informacije moraju da budu ažurirane. I u ovom slučaju, opet, čini se da je ovo izveštaj neke osobe koja sakuplja obaveštajne informacije. Što se tiče sistema vazdušne odbrane, kada su aktivni, oni šalju elektronske signale. I pretpostavljam da je splitski vojni okrug imao procenu elektronskih obaveštajnih uređaja, koji su omogućavali, na osnovu tih elektronskih signala, da se tačno odredi gde je ova oružani sistem raspoređen i da li je aktivan. Dakle, nećete se samo osloniti na izveštaj neke osobe koja sakuplja obaveštajne podatke, već ćete da sakupite što je moguće više informacija od različitih izvora, kako biste imali najbolje, tačne informacije što se tiče vremena i datuma, koje su vam dostupne u tom trenutku kada su vam potrebne.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, u ovom trenutku, hteo bih da ponudim na usvajanje u dokaz 1D63-0002.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Odbrane broj D961, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D961 je usvojen u spis. Gospodine Kehoe, gledam na sat.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, daću vam ista uputstva koja sma vam ranije dao; a to je, da ni sa kim ne treba da pričate o vašem svedočenju, nebitno da li se radi o vašem prethodnom svedočenju ili o onom koje čete tak da date, i hteli bismo da vas vidimo nazad sutra ujutru u 9.00 časova, u ovoj sudnici. Da, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Izvinjavam se, gospodine Predsedavajući. Imam jedno vrlo praktično pitanje. Ja sam prvobitno razumeo da će moje svedočenje trajati do 28. novembra, i prihvatio sam poziv Univerziteta u Amsterdamu da držim predavanje 3. decembra popodne. Pogledao sam raspored Suda za decembar, i razumeo sam da ovo Pretresno veće zaseda popodne te nedelje. Možda će moje svedočenje da bude – možda će se završiti do tada, ali bi mi bilo od pomoći ako bih mogao da obavestim što pre ljude sa Univerziteta u Amsterdamu o tome da li sam slobodan, da li treba da budem ovde ili...

SUDIJA ORIE: Vaše predavanje je popodne?

SVEDOK THEUNENS: Da.

SUDIJA ORIE: Dakle, imamo dva pitanja. Da li raspored mora da bude popodne ili može da se pomeri. Ne znam da li postoji neki način da se to promeni. A druga stvar je da li ćete do tada da završite sa svedočenjem. Pa, meni je prilično teško da odgovorim na poslednje pitanje. Ali strane su takođe čule vaše pitanje. One će svakako da obaveste Pretresno veće o vremenu koje im je potrebno, ali da budem sasvim iskren sa vama, ne znam da li da očekujem neke optimističke informacije. Razmotrićemo to pitanje i – gospodine Theunens, videćemo šta Amsterdam može da očekuje. Završavamo za danas i nastavljamo sutra, 25. novembra, u 9.00 časova, u sudnici broj 1.

Sednica je završena u 13.40 h.

Nastavlja se u utorak, 25. novembra 2008, u 9:00 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje